

XVI. évfolyam

89. szám

ROMALAP

2008. október

Ára: 250 Ft

Széles Gábor:
A foglalkoztatási problémák megoldása
a falufejlesztés

HOSSZÚ ÚT

LD

„LUNGO DROM”

Megemlékezés Olaszliszkán

Szögi Lajos halálának második évfordulójára emlékeztek szombaton Olaszliszkán az áldozat emlékműve előtt. A tiszavasvári pedagógust 2006. október 15-én gyermekei szeme láttára verték agyon a zempléni település főutcáján, mert autójával elsodort egy kislányt, aki könnyű sérülést szenvedett. A Gój Motoros Egyesület által szervezett megemlékezésen részt vettek Szögi családtagjai.

Mészáros Imre, a megemlékezést szervező egyesület elnöke összefogást sürgetett, amely hatékonyan gátat szab a gyakran életeket követelő bűncselekmények terjedésének. **Szepessy Zsolt**, Monok polgármestere arról beszélt, hogy gyakran „alulképzett szülők tudás nélküli gyermekeket nevelnek”, akik nem tudnak integrálódni, nem találják helyüket a munkaerőpiacon, egyetlen útjuk a megélhetéshez, ha elveszik mások javait. Ezért – vélte a monoki polgármester – az oktatás a probléma megoldásának a kulcsa. **Száva Vince**, az ÉKE jogvédő egyesület elnöke azt hangsúlyozta, hogy a magyar-roma szembenállást a szélsőséges politikai megnyilvánulások gerjesztik – a kiutat közösen kell megkeresni. Száva beszédét a több mint két-

száz fős hallgatóságból többször füttel és bekiabálásokkal próbálták megzavarni. **Farkas Félix**, a Lungo Drom alelnöke úgy fogalmazott: ami **Szögi Lajossal** történt, elfogadhatatlan, de emiatt nem lehet az egész cigányságot felelőssé tenni. Azoknak, akik a bűncselekményt elkövették, vállalniuk kell tettükért a felelősséget, különben az egész roma-társadalom ügyének ártanak. Az alelnök szerint abban, hogy békesség legyen az országban, a roma politikusoknak is komoly szerepet kell vállalniuk, és nem szabad olyan kétes ügyekbe keveredniük, amelyek hiteltelenné teszik a munkájukat.

Bódisz Attila

LD
„LUNGO DROM”

ROMA LAP
Megjelenik
havonta.

Megjelenik havonta a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Közalapítvány támogatásával. Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány 5000 Szolnok, Aranka utca 3. – Telefon: 06-56/420-110. Fax: 06-56/514-331. Levelezési cím: SZOLNOK Pf.: 77 5001 – e-mail: otka77@citromail.hu. – Internetcím: www.lungodrom.hu.
A lapot szerkeszti a szerkesztő bizottság. – Tervezőszerkesztő: Gudmon András.

Felelős kiadó: **Farkas Flórián**

Címlapfotó Magyar Hírlap

Nyomdai munkák: **KARCAGI NYOMDA KFT.**

Felelős vezető: **Márkusné Tankó Orsolya és Nagyné Tankó Tímea** ügyvezető igazgató

ISSN 1216-982X

Október 23-ra emlékezünk

**„Vesszen az önkény – éljen a törvény!”
(A tüntetők egyik jelszava 1956. október 23-án)**

Többek között ilyen jelszavakat skandálva vonultak végig a tüntető fiatalok a pesti utcákon 1956. október 23-án. Ekkor még békés tüntetésről volt szó, amelyből azonban az esti órákra forradalom robbant ki.

Bizonyára mindenki ismeri már az október 23-i események történetét, hiszen az e napon tartott elmaradhatatlan ünnepségeken minden évben felidézik a történeteket. Ezért csak nagyon röviden foglaljuk össze, mi történt 1956. október 23-án, és miért jelentős nap ez történelmünkben.

A békés tüntetést október 23-án délután Budapesten egyetemista fiatalok kezdeményezték a néhány nappal korábbi lengyelországi tüntetéssel rokonszenvezve, és saját követeléseiknek hangot adva. A menet a Műszaki Egyetemről indult és haladt tovább előbb a Petőfi szoborhoz, később a Bem térre. Mindeközben rengetegen csatlakoztak az ifjúsághoz.

Estére a tüntetők három csoportra szakadtak. Egy részük a Kossuth térre vonult, az Országház elé, ahol Nagy Imrét akarták hallani. Másik részük a Sztálin-szobornál gyűlt össze, és ledöntötte az önkény szimbólumát. A tömeg harmadik csoportja pedig a Magyar Rádió épületét vette célba, ahol követeléseiket akarták beolvasni. Ezt azonban megtagadták tőlük. Ennek következtében éjszakára a békés felvonulás

fegyveres harccá vált, amely reggelre a tüntetők győzelmével ért véget. Kitört a forradalom.

A következő napokban több vidéki városban is tüntetéseket tartottak.

A budapesti forradalmat november 4-én a bevonuló orosz tankok leverték, és új kormány lépett hatalomra.

Ezen a napon, október 23-án, 52 évvel a budapesti események után azokra emlékezünk, akik elég bátrak voltak ahhoz, hogy szembeálljanak az akkori hatalommal, a diktatúrával, az elnyomással és az igazságtalansággal; azokra emlékezünk, akik életüket és vérüket áldozták egy eszméért, amelyet úgy hívnak: szabadság. 1956-ban a szabadságharcot leverték ugyan, annak eszméje mégis tovább élt az emberekben, és elindított egy változást az ország életében. Október 23-án a szabadságot ünnepeljük.

Október 23. 1989 óta nemzeti ünnepünk, a Magyar Köztársaság napja. Ezen a napon nem csupán az 1956-os események előtt tisztelgünk, hanem a Magyar Köztársaság 1989. október 23-án megtörtént kikiáltását is ünnepeljük.

2006. október 23-án, a forradalom 50. évfordulóján Budapesten, országszerte, sőt számos más országban is nagyszabású megemlékezéseket tartottak, emlékműveket emeltek. Lengyelországban például Wroclaw városában **George W. Bush** amerikai elnök 2006. október 23-át az elismerés napjává nyilvánította.

Lipcsei Anita

Illusztráció: LD archívum

ESÉLYEGYENLŐSÉGI CSÚCS: A CIGÁNYOK OKTATÁSA

❖ Az Európai Esélyegyenlőségi Csúcstalálkozó, melynek idén az Európai Unió soros elnökségét képviselő Franciaország a házigazdája, szeptember 29-én kezdődött Párizsban. *Járóka Livia*, az Európai Néppárt fideszes képviselőnője a szakmai tanácskozás egyik fő szónokaként plénumhoz intézett üzenetében az oktatási szegregációra hívta fel a figyelmet, mert ez a roma gyermekeket súlytó egyik legkomolyabb jogsértés, ráadásul érvényesülésüknek is ez a legsúlyosabb akadálya. *Járóka* figyelmeztetett, hogy a munkafelvételnél tapasztalható megkülönböztetés mellett a romák elsősorban alacsony iskolázottságuk folytán szorulnak ki a munkaerőpiacról. Úgy véli, a roma gyermekek korai oktatásába való befektetés az Európai Unió tagállamok gazdaságának megerősítését jelentheti. Ugyanis minél korábban kezd meg a roma diák az iskolát, úgy nőnek esélyei arra, hogy a munkaerőpiac termelékeny tagjává váljon.

Járóka szerint szükséges az Európai Unió cél- és cselekvés-orientált összefogása az iskolai deszegregációs folyamatok azonnali felgyorsításához.

ÖSZTÖNDÍJ TOVÁBBTANULÓ ROMÁKNAK

❖ Az elmúlt évek hagyományaihoz híven csütörtök délután tehetséges és továbbtanuló fiataloknak osztott ösztöndíjat a Győr Város Cigány Ifjúságáért Alapítvány kuratóriuma. Most is azokat az egyetemeken, főiskolákon, középiskolákban és szakmunkásképzőkben tanuló roma diákokat és családtagjaikat támogatja így a civil szervezet, akik halmozottan hátrányos helyzetűek. *Horváth Attila* a győri és a

megyei cigány önkormányzat elnöke úgy tájékoztatt, a kuratórium idén másfél millió forintról döntött: 69 diák kapott 10–35 ezer forint közötti összeget. Az ösztöndíjakat *Kalmár Ákos*, a pénzügyi bizottság elnöke és *Varga Károlyné*, a kuratórium titkára adta át a diákoknak.

ALÁÍRÁST GYÚJTOTT A FALU, A ROMÁK MÉGIS BEKÖLTÖZTEK

❖ Nem a fajgyűlölet irányította a tevelieket, amikor elkezdtek aláírásokat gyűj-

teni azért, hogy a váraljai Péróból ne költözhessen a faluba két roma család. Ezt állítják az emberek Tevelen. Az íven álló szövegnek röviden összefoglalva az a lényege, hogy az azt aláíró személyek csatlakoznak azokhoz, akik úgy gondolják, ha már Váralja önkormányzata nyert 54 millió forintot arra, hogy felszámolja a falu szélén álló nyomortelepet, akkor azt oldja meg a település határain belül. Ne pedig úgy, hogy más faluba költözteti ezeket az embereket, akikről egyébként a falubeliek közül többen, köztük

Nagy Szabolcs, a teveli roma kisebbségi önkormányzat vezetője is úgy gondolja, nem tudják betartani az együttélés normáit. *Héri Lászlóné*, Tevel polgármestere elmondta, mintegy négy-öt száz aláírás gyűlt össze egy hét alatt, ám úgy tudja, a házakat már megvették, legalábbis dolgoznak a felújításon. De úgy gondolja, adniuk kell egy esélyt ezeknek az embereknek, hogy bizonyíthassanak, és bíznak benne, hogy élnek majd ezzel a lehetőséggel.

RASSZISTA TÁMADÁS KASSÁN

❖ Rasszista támadókkal szemben kellett fellépniük a városi rendőröknek a kelet-szlovákiai Kassán. Az öt támadó három romának rontott neki egy buszmegállóban. A sérültekhez mentőt kellett hívni. A huszonéves támadók – egyikük nő – fajgyűlöletüknek igazoltatásuk és őrizetbe vételük közben is hangot adtak, rasszista jelszavakat kiabáltak. Valamennyiük ellen szélsőséges mozgalmak népszerűsítése és garázdaság miatt indított eljárást a szlovák rendőrség. Időközben az egyik támadóról az is kiderült, hogy más bűncselekmények elkövetésével is gyanúsított. Kassa egyébként a napokban nyerte meg az „Európa Kulturális Fővárosa 2013” címért folyó európai uniós verseny szlovákiai részét. A helyi projekt a többi között éppen a város multietnikus kulturális hagyományaira épít.

FELAJÁNLIÁSOK IFJÚ ROMA ZENÉSZEK KÉPZÉSÉRE

❖ A roma társadalom boldogulásának egyik legfontosabb záloga erős saját ér-

telmiség kialakulása, amely hivatásbeli előmenetelével és életmódbeli példájával segíti a teljes közösség integrálódását, beilleszkedését. A tanácskozást köszöntötte, és a vitát vezette **Teleki László** miniszterelnöki megbízott, országgyűlési képviselő. Teleki László üdvözölte, hogy roma zenészek gyűjtést indítanak fiatal kollégáik szakmai továbbképzéséért s az összegyűlt összegnek megfelelő támogatást ad külön-külön a Miniszterelnöki Hivatal és az Oktatási és Kulturális Minisztérium.

KONFERENCIA A ROMÁK OKTATÁSÁRÓL VÁCOTT

❖ „Csak azt a gyereket tudom tanítani, akit megismertem” címmel konferenciát tartottak a váci Apor Vilmos Főiskolán. A rendezvény szakmai támogatója **Kállai Ernő** a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyű-

Kállai Ernő
Kisebbségi
ombudsman.

lési biztosa és a MTA-Miskolci Területi Bizottságának Neveléstudományi Munkabizottsága volt; a bevezető gondolatokat **Sólyom László**, a Magyar Köztársaság Elnöke mondta.

A konferencia középpontjában a halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű gyermekek ok-

tatásának, nevelésének lehetőségei és kérdései álltak. A köztársasági elnök szerint hiányoznak az oktatásban azok a háttérintézmények, amelyek a hátrányos helyzetben lévő gyerekek gyorsabb felzárkóztatását segítenék elő speciálisan felkészült pedagógusok révén. **Sólyom László** kifejtette, hogy a hagyományos családmódel válsága nyomán a csonka család válik mind elterjedtebbé. Ez pedig szükségessé teszi az iskola és a család viszonyának tisztázását.

TRIESZTBEN ADOTT KONCERTET A 100 TAGÚ

❖ Szerbia, Szlovénia, Csehország és még számos állam gazdasági keringését meghatározó szereplők zártkörű rendezvényei után most a trieszti Zadrugna Kraska Bank is úgy döntött, hogy a világhírű zenekar előadásával kedveskedik munkatársainak 20 éves fennállása ünneplésére. A 100 Tagú Cigányzenekar a hagyományos repertoár mellett szlovén és olasz slágereket is előadott a 20. évfordulót ünneplő banki dolgozóknak és ügyfeleiknek.

ROMA REGIONÁLIS FÓRUM HAT HELYSZÍNEN

❖ A Miniszterelnöki Hivatal Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Főosztálya (MeH NEKF) az ősszel az ország hat nagyvárosában szervez Roma Regionális Fórumot. Két helyszínen, Szegeden és Győrben már lezajlott a rendezvény, október 10-én Székesfehérváron, november 7-én Kaposváron, 14-én Nyíregyházán, 28-án pedig Miskolcon kerül sor az eseményre. A ren-

dezvény célja, hogy informálja a cigányságot az őket leginkább érintő programokról, pályázati lehetőségekről a meghívott szakemberek segítségével, valamint növelje az együttműködést a cigány kisebbségi önkormányzatok, a civil szervezetek és a MeH NEKF között, illetve teret és lehetőséget teremtsen az érintettek kérdéseinek, aktuális problémáinak megbeszélésére.

ROMA POLGÁRI VÉDELEM ALAKULT

❖ A néhány héttel ezelőtt megalakult országos szervezet nem roma polgárőrség, hanem roma polgári védelem. A kezdeményezés Európában egyedülálló. Több mint egyéves előkészítés után született meg az országos szervezet, amelynek legfőbb célja, hogy katasztrófa-helyzetekben minél eredményesebben, szervezettebben, hatékonyabban vonja be a veszély elhárításába, a károk csökkentésébe, következményeik felszámolásába a cigányokat. Nemcsak azokat, akik közvetlen elszenvedői például az árvíznek, hanem mindazokat, aki segíthetnek.

A katasztrófavédelem mellett fontos cél a munkahelyteremtés is, mivel a közreműködők a hagyományos értelemben vett polgári védelmi szakemberekhez hasonlóan juttatást kapnak a munkáért.

A szervezet pártoktól, politikától független. Bázisuk Hódmezővásárhelyen található, ahol már voltak, vannak, és még lesznek képzések.

CIGÁNYELLENESSÉG NÉMET SZEMMEL

❖ Nagy problémának tartja a nacionalizmus és a cigányellenesség térhódítá-

sát az a 10 német ajkú újságíró, aki egy hónapot töltött Magyarországon. A Németországból, Ausztriából és Olaszországból érkezett újságírók mintát vettek a magyar politikából éppúgy, mint a kultúrából és a gasztronómiából.

A szervezők célja az volt, hogy változtassanak egy kicsit a külföldi média érdektelenségén: Magyarország ugyanis alig jelenik meg a német sajtóban, például mindenki azt hiszi, hogy tovább ballagunk a gazdasági növekedés pályáján, és állandó a politikai konszenzus.

56 CIGÁNY BIZSUJA

❖ **Dilinkó Gábor** 1929. február 8-án született a Tél utcában. 1956-ban egyik este lecigányozták, amiért úgy leütötte az illetőt, hogy menekülnie kellett Újpestről. A Keletinél csavargott, amíg Ilona nevű barátnője be nem fogadta. Négy hónapra rá kitört a forradalom. Huszonnegyedikén Gábor a Corvin közben találta meg Ilonát. Mindketten ott ragadtak, és benzines üvegekkel dobálták az orosz tankokat. Ilona, Kócos becenév alatt vált a forradalom mártirjává. Gábor, 56 Cigány Bizmuja pedig az államrend megsértéséért állt a bíróság előtt. A fegyveres felkelésben való részvételéért halálbüntetéssel került siralomházba. Kegyelmi kérvényét fél év múltán módosították tizenhét év letöltendő börtönre.

Összeállítottuk:
a RomaWeb,
a RomNet,
a Kisalföld,
a Dél-Magyarország,
a Népszava
és az Origo
hírei alapján.

A hónap hírei • A hónap hírei

Hegedűs Sándor

Jónás Tamás: Önkéntes vak

A Jóisten mentsen meg minden költőt a beérkezetség érzetétől! Azt csak a kivételes tehetségű szerzők élhetik túl sérületlenül, mindenki másnak önmérsztést hoz. Csak nagy-nagy kínokon, csömörökön és kétségeken átverekedve magukat juthatnak túl egy-egy költői válságon (ami persze sokszor a legnagyobbakat sem kímélte). **Jónás Tamás** – kétség sem férhet hozzá – jó költő. Fényévnyi távolságra túl a közepszerűségtől, s már csak éppen innen a kivételességtől. Legutóbbi, a Magvetőnél megjelent kötete, az **Önkéntes vak** a bizonyosság erre. Valahogy megtörni látszik az a lírai pályáiv, amelyet eddigi megjelent verseskönyveivel rajzolt.

A versírással középiskolás kora óta foglalkozó szerzőnek a Vas Népében tizenhét évesen jelent meg először verse, de igazán 21 évesen robbant be a magyar irodalomba (szokatlan módon, mindjárt két kötetrel). Az út szélén és a – meglehetősen hosszú című – Ahogy a falusi vén kutakra zöld moha települ című költeményes könyveit igen kedvezően fogadta az irodalomkritika, de az olvasóközönség is. Azóta is mindkettő a tenyerein tartja.

Jónás az Amaro Drom folyóirat munkatára lett, de művei közül a mi lapunkban is olvashattak néhányat. 2000-ben Arany János-, 2001-ben Soros-, 2002-ben pedig Herder-ösztöndíjat kapott (utóbbit: Esterházy Péter javaslatára). 1999-ben és 2000-

ben ő szerkesztette az Amaro Drom szépirodalmi mellékleteit, úgynevezett „külön-számaid”. Antológiákban is közöltek tőle költeményeket, mint például a Fekete korall 2. (1998.), vagy az Ezüst hajtincs – Rupuni chunra (1998.) oldalain. Versei rendszeresen helyet kapnak a különböző újságok irodalmi mellékleteiben és a folyóiratokban. Más szerkesztőségek mellett az Élet és Irodalom, a Népszabadság, Népszava, Életünk, Kortárs, Pilvax, Barátság, Palócföld, az Új Forrás, a Mozgó Világ, a Holmi és a Litera is szívesen adott helyet a műveinek.

A Tamás könyve (1995.) és a Nem magunknak (1996.) már érett verselőként hozott számára méltó sikert. A Bentlakás (1999.) az Ő (2002.) és a Kiszámítható józanság (2006.) már egy sajátos hangú, mással összekeverhetetlen egyéni stílusú és világlátású költővé avatta.

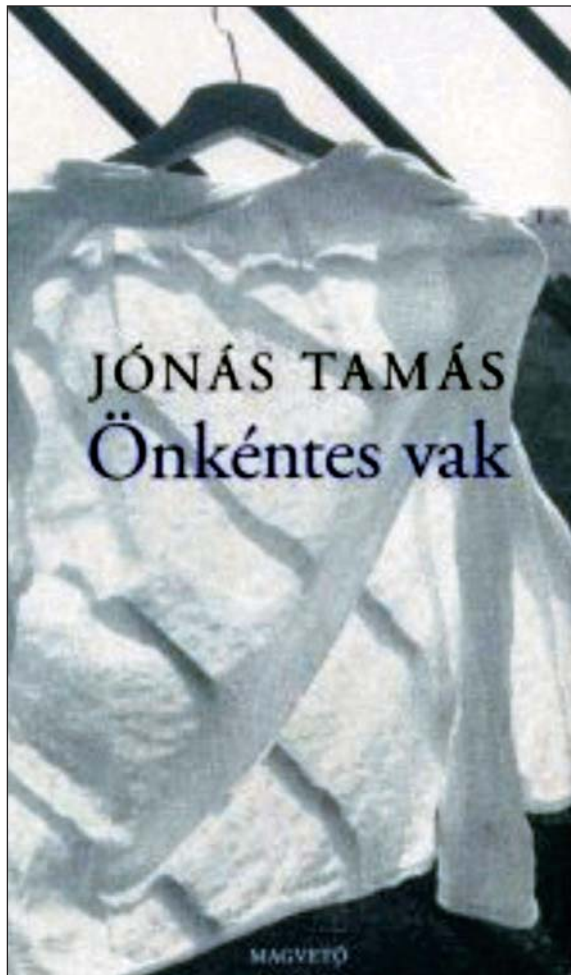
Ez a mostani a nyolcadik önálló verseskötete. Prózaíró-

ként is jeleskedett: kisregénye, novelláskötete meseátíratok is megjelentek).

Ez a mostani versgyűjtemény a 2006-2007. évi Jónás-termés – feltehetően legjavát – szemezgette és kínálja az olvasóknak. A költemények – igaz, kis része – kiérleletlenebbnek tűnik, mint a korábbiak, s egymásutánosságuk sem szervezi őket új minőségig. Amikor a versek összefüggő, erősítő sorozattá szerveződnek, a sejtett vagy felsejlő mondandókat néha egy közéjük szuszakolódtó megtöri a varázst és várakozást.

Amennyiben néhány oldalról nem egy pusztán unaloműző tollgyakorlat mesterkéltnak tűnő játékossága köszönne ránk, könnyen mondhatnánk, a költő kissé hanyavetibb lett, vagy fölöttébb kísérletező kedvében volt. (A nagyszámú önrim, a kancsal-, kényszer-, illetve pararímek, az akár egy versen belül is versszakonként változó rímképletek, sőt itt-ott még a ritmusok is erősíthetik ezt az érzést.) Mivel azonban Jónás Tamás eddig igencsak elkapott bennünket, nyájas olvasóit, s megszokatta, hogy keveset bíz a véletlenre – mélyebb értelmekekre és összefüggésekre igyekszünk rálelni. A kötet végére bizonyára sokan rájönnek az okokra. A versteremtő egy másik teremtet utánzó...

A kötet ajánlása is ilyesféle szellem-játékra hív, lelki tusakodásra készít: „istennek, ha nincs” – veti a szerző ajánlasként a verseket fedő szűzoldalra. Ezzel aztán rögtön *Ady*hoz rokonítja a várhatóan elkövetkezőket. (Hiszek hitetlenül Istenben – fogalmazta meg az égiekhez fűződő kapcsolatát a nagy előd.) Az Önkéntes vak legtöbb – és igen értékes – verse e kétségekkel teli kettősséget teszi érzéketessé. Nehéz ma hinni! Istenben, de a költészet erejében is – ezt sugallja Jónás. Versről versre a kétely szülte látélet sorai nyomasztanak tovább. Olyan világban élünk a költő szerint, amelyben „A jók sem látják a rosszat,

és nem hiszik a jót.” (Perellek, Úr!), s bár „Reménykedünk mindenben, ami képes / mozgásban tartani a kozmoszokat...” (Ima az Úrért), megriaszt a féltett bizonyosság: „Az angyalokból nincs kiút.” (A félelemről). Csodák és tündérek ugyan vannak, de az előbbieket titokban maradnak, az utóbbiak pedig „minek élnek, ki tudja. / hasznuk kezeiken nulla.” (Önérdék nélkül). Még a váratlan események sem képesek, helyére zökkenteni a világot, helyreállítani a harmóniát: „...pár napig a pokol be van zárva / de ne számíts az isten irgalmára” (A sátán üzenete); „Hiába keres zokogva az isten hogy mentsen” (Elosontak a falak).

„Elhasználtalak, Isten” – szakad ki egy szörnyű felismerés a *Mélykomor nagy magyar* című vers felütéseként. Ekörül forog minden: valaki sorsára hagyta itt a másikat. A Teremtő az embert, vagy az ember az Urat, s önön teremtőerejét. Mivel azonban az Istenen és a költészeten túl – e sajátos kór- és körképben – a szerelmi megváltás hite, a tiszta szerelem is sóvárgásos bizonytalanságba süpped („a szerelem is csak társítás”), erősen áthallódnak, átérződnek és felcserélődnek a szerepek. Mindeközben átkozottul illetlenné, szemérmatlenné és profánná torzulnak a gondolatok. „Remélem hogy isten ott lapul a bugyiban” – olvasható például a *Rendet tesz* című vers záró sorában. Az alpáriság, a káromkodás, a nyomdafestéket állítólag nem tűrő szavak itt nagyon is túrnak (lásd: Kinek drágább rongy élete, vagy Intés a nőkhöz), egyenesen helyet túrnak maguknak... (Miért pont a szépirodalom bátyáit kímélnék, amikor a kültelkek után, a polgári szalonokat s az Országházat is meghódították már?)

A *némaságról* című mű lélegzetelállító csodára nyithatja a szemünket. Mintha *József Attila* vezette volna Jónás tollát, amikor a tizenkét ember álmán keresztül rajzol igen kritikus, szomorú és nem sok reménnyel kecsgető társadalmi parabolát. Nemcsak a Mondd, mit érlel?, hanem a Hetedik te magad légy! József Attiláját is előhossa az emlékezetünk. Megszámolva ugyanis a felvillantott sorokat, látszólag csak tizenegy személyről esik szó, noha tizenkettőt ígér egy versszak. A tucat csak velünk, az „igaz olvasóval” lehet teljes, vagy a költővel... Ismét magunkban a felelet.

A még egyelőre hangos némaságról szól a *Semmiképp* is, amelynek egyetlen szikár sorával, a „már nincs szükség reményre” tételemondattal számos kérdést kiolt, amit a lelkünkben azelőtt felhorgasztott.

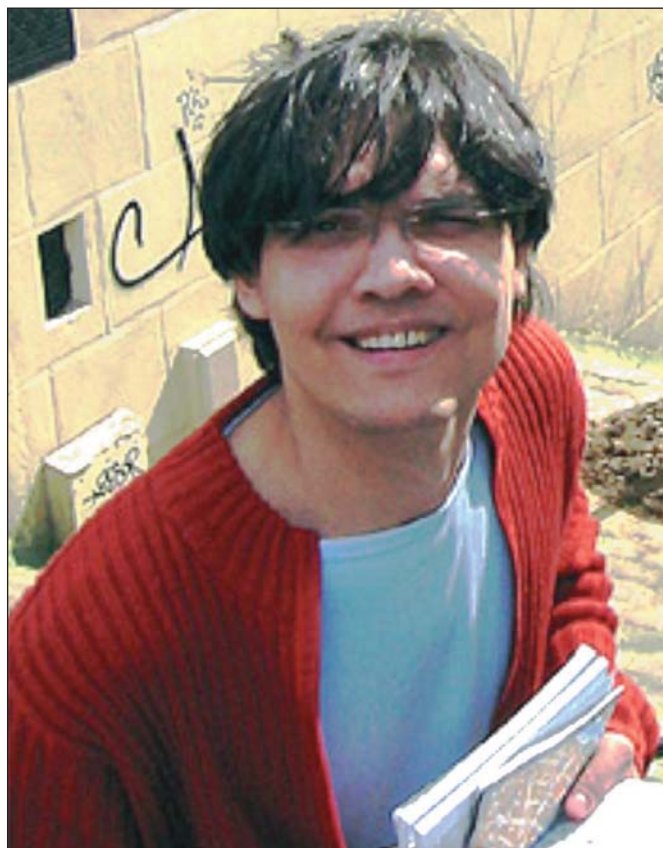
Megrendítő – bár teljesen más okból – az önéletrajzi ihletésű *Apu* című költemény is, ami a ragaszkodás szépségével hat. Az *Albérlet* és a *Talán valóban* egyrészt a korábbi *Bentlakás*-kötet újabb – megkésett versfejezetei, másrészt egy tragikus családi fordulat kesernyés széljegyzetét szolgálnak. Egyben kellő magyarázatai is lehetnének a borúlátó társadalomrajznak. (A honi állapotoknak persze nincs szükségük ilyenre, azok önmagukban is elkészerítőek.)

A kötet címadó versének „önkéntes vak”-ja talán ezért is vonul a közöny kettős fedezékébe. A maga vállalta magány és kirekesztés rabja. Senkire sincs tekintettel, nem szeret, s nincs dolga-gondja másvalakivel. Tökéletesen elidegenedett – emberségéből, együttérzéséből kikopott – személyiség. Riasztó út, de sajnos sokan járják. Zsákutcás kísérlet, mégis egyre többen!

Ez a vakság (világtalanság?), miként a némaság is egyébként visszaköszön más versekből is.

„A csended megvakít” (Perellek, Úr!); „Vakon még itt vagyok, mint falra égett angyalok” (A félelemről) „...és elfolyik mindkét szemem de álmodik / a szívem lát ha vak vagyok.” (Tudom miről).

A másik végiggördülő gondolatban Jónás a saját költői ihletettsége – ha úgy tetszik: küldetése – értelmét és szerepét méricskéli. A korábbi kötetekben megszokott önirónia helyét ebben is a kiábrándultság veszi át, hol kijelentés, hol önmegszólító kérdés formájában. „A lényeg, hogy vigyen a sok sor / még

az is mindegy, hogy merre” – fogalmaz egy helyütt. „Csak időt húz, aki verset ír?” – fontolgatja másutt. „Kinősz rímet és bibliát, / a rendet...” – összegez egy harmadik helyen.

Az egyszerű, tiszta formákhoz menekül. A nép- és műdalok világához, a lüktető zeneiséghez, de még a táncbeli csujjogatókat is felülírja (Nóta; Bartók Béla 72 – Bagatell; In memoriam Bella).

Nomen est omen! (A névben a végzet.) – állították a régi bölcsek. Jónás Tamás egy villanásra maga is megidézi a legfurcsább prófétáját az Őszövetségnek. A bibliai Jónás – *Babbits* szavaival élve – igen rühellé a prófétaságot, de mikor menekülne a feladat elől, elnyeli egy cet, s a gyomrában utazva, tehetetlenül, egy felsőbb akaratnak engedelmeskedve, vetődik ki a hit partjára. Pont oda, ahova prófétaként küldték, hogy a rossz utakra tévedt embereket rávegye a jóra.

Alighanem a mi Jónás Tamásunk sem kerülheti el ezt a sorsot. Tehetsége, indíttatása és személyes sorsa is arra kárhoztatta, azzal tüntette ki, hogy szólnia kell, és figyelnek szavára. Az Önkéntes vak az eddigi legsúlyosabb mondanivalót hordozó kötete, amely kicsit sem töri meg azt a pályávet, amelyet eddigi könyveivel rajzolt. Már-már odaér a kivételesség küszöbéhez...

Antirasszista vagy megélhetési romavezetők?

Holnap lesz *Dancs Mihálynak*, az Országos Cigány Önkormányzat (OCÖ) általános elnökhelyettesének a másodfokú tárgyalása, miután első fokon három és fél évre ítélték. A nemrégiben gyanúsítottá vált *Kolompár Orbán* OCÖ-elnökön immár nemcsak 13 millió forint közpénzt keresnek, hanem további 140 milliót. Összeállításunk sorra veszi, mi minden folyamatban lévő vagy már lezárt büntetőügy teszi hiteltelenné a baloldali romavezetők „antirasszista harcát”.

A Roma Polgárjogi Mozgalom (RPM) elnöke, egyben a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség szaktanácsadója, *Horváth Aladár* szívhez szóló beszédet mondott a másság és a miniszterelnök kirekesztése elleni chartademonstráción, szeptember 20-án. Ugyanaznap – *Kolompár Orbán* OCÖ-elnök szervezésében – pár száz fős cigánytüntetés is volt, hogy aztán a résztvevőket át lehessen irányítani a Kossuth térre, a gyurcsányi charta alig ötezer fős megmozdulásához. Az Olimpiai parkban tartott romademonstráció a cigányok Magyar Gárda általi fenyegetettségéről szólt, míg az olaszliszakai magyarlincselést mintegy elszigetelt jelenségként állították be. Az eseményen ott volt az OCÖ és az RPM második embere (Horváth Aladár jobbkeze), *Dancs Mihály* is, aki tavaly első fokon három és fél év letöltendő börtönbüntetést kapott, méghozzá Olaszliszka szocpollakás-építések kapcsán folytatódóan, üzletszerűen elkövetett csalás miatt.

Nemrégiben megkérdeztük *Kállai Ernőt*, a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosát: mi a véleménye arról, hogy Dancs még csak fel sem függeszti tisztségét, s a cigány önkormányzat sem gyakorol rá nyomást félreállása érdekében. A roma származású ombudsman azzal hárított, hogy az ártatlanság védelme mindenkit megillet, illetve, hogy nem illetékes ilyen ügyben. Ugyanakkor Kállai egy minapi Népszava-interjújában még a homoszexuálisok kérdéséhez is szívesen hozzászólt, úgy vélekedve, egy nyugati típusú demokráciában megleghívonulás alkalmával a püspökök (!), a jobb- és baloldali politikusok együtt vonulnak fel, mivel szerinte annyira „alapkérdésről” van szó.

Dancs Mihály ügyében már a nyár elején jogerős ítélet született volna Miskolcon, ám ő arra hivatkozva, hogy ügyvédje külföldön tartózkodik, elhalasztotta a másodfokú tárgyalást. Értesülésünk szerint a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság holnap tár-

gyalja, és várhatóan zárja le az ügyet.

Kolompár Orbán kétes foglalkoztatási pénzügyeiről az írott sajtóban hosszú ideig csak lapunk adott hírt. A vám- és pénzügyőrség nyomozása lassacskán beérett. Szeptember 10-én a Bács-Kiskun Megyei Főügyészség gyanúsítottként hallgatta ki Kolompárt, feleségét, egy közeli rokonát és egy negyedik személyt, miután alapos a gyanú, hogy az OCÖ-elnök vezette Kiskunmajsai Roma Érdekvédelmi Szervezet nem tud elszámolni az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány (OFA) 13 millió forintjával. Információnk szerint húsz cigány embert kellett volna Kolompárnak az elsődleges munkakerőpiacra bejuttatnia a támogatásból, ám ez a főügyészség szerint aligha történt meg. Az OCÖ baloldali elnöke szerint „a szélsőségeket bátorító Magyar Nemzet az ő lejárátását akarta elérni az efféle híradásokkal, hogy eltántorítsák minden idők legnagyobb cigánytüntetésétől”. Vesztere éppen a balliberális ATV szellőztette

meg a chartatüntetés előtt, hogy a szóban forgó Kolompár-szervezetnek egy másik – százmilliós tételű – ügye, pontosabban büntetőeljárása is van. Ezzel kapcsolatban *Szabó Ferenc* Bács-Kiskun megyei helyettes főügyész arról tájékoztatta a nyilvánosságot, hogy a roma érdekvédelmi szervezet és további három környékbeli cigány partnerszervezet egy állami támogatás (a munkanélküli romák reaktivizálására is kiterjedő Equal program) keretéből lehívott 140 millió forintos tétel felhasználását fiktív számlákkal próbálta igazolni.

Ugyancsak magányos harcosként foglalkozik – évek óta – a Magyar Nemzet azzal, hogy baj lehet az Országos Cigány Önkormányzat 2003–2005 közötti pénzgazdálkodásával. Három éve ezt nyomozza a Budapesti Rendőr-főkapitányság, illetve újabban a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága (VPOP). Egy ízben, amikor a fejleményekről érdeklődtünk, a hatóságok azzal hárítottak, hogy a kisebbségi választások előtt

Kolompár Orbán, az OCÖ elnöke.
Fotó: Székelyhidi Balázs

nem akarnak információt adni, nehogy átpolitizálódjék az ügy. A napokban azonban sikerült megtudnunk: a VPOP Közép-magyarországi Regionális Nyomozó-hivatala két OCÖ-tisztségviselőt immár gyanúsítottként hallgatott ki. A Luca széknél is lassabban készülő végkifejlet azonban várat magára, mindenesetre a számviteli fegyelem megsértésének vétségéről és a sikkasztás büntettéről lehet szó.

Az egyik kormányhoz közeli hetilap lapunkat támadó cikkében többek között

azért méltatlankodott, mert leírtuk, a cigányok kulturális autonómiáját központilag irányító OCÖ és a helyi cigány kisebbségi önkormányzatok szinte mirigyszervként szívnak fel foltos múltú vagy jelenű embereket. Holott tény, hogy a legutóbbi kisebbségi választások nyomán, amelyet a fideszes honatya, **Farkas Flórián** Lungo Drom nevű szövetsége nyert meg, Farkast Kolompárék csapata, az MCF egy **id. Kozák János** nevű képviselő átcsabításával és – törvénytelennek bizonyult – elnökké tételével

ütött el attól, hogy az OCÖ első embere lehessen. Id. Kozákról rövidesen kiderült, hogy – nem is olyan régen – ült börtönben, ám ő még ma is általános elnökhelyettes az OCÖ-ben.

Némileg más utat választott **Bihari Mihály**, aki szintén a Farkas Flóriánékkal szembeni választási szövetségben lett 2007 tavaszán elnökhelyettes. Őt időközben roma holokauszt-kárpótlással összefüggő csalás és okirat-hamisítás miatt ítélte el jogerősen a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság, de a bujkálást választotta. Azóta

is külföldön tartózkodik, bár 2007 decemberében kellett volna három évre börtönbe vonulnia.

A romakárpótlás ügyében az előző parlamenti ciklus idején egy emberi jogi albizottság is vizsgálódott **Gusztos Péter** (SZDSZ) és **Rubovszky György** (KDNP) társelnökök vezetésével, de munkájuk végén még csak összegző állásfoglalást sem tettek le az asztalra. Az ügyességek már eredményesebben dolgoztak: 17 esetben emeltek vádat Bács-Kiskun, Csongrád, Fejér, Győr-Moson-Sopron, Hajdú-Bihar, Komárom-Esztergom, Somogy, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Tolna, Vas, Veszprém, Zala megyében és Budapesten. Milliárdos összegre rúg ugyanis az a tétel, amellyel a kárpótlási csalók megkárosították az Osztrák Megbékélési Alapot. A felgöngyölt bűnesetekben rendre feltűntek okirat-hamisítással, csalással vádolt cigány kisebbségi önkormányzati vezetők. Ezek egyike sem volt a Fidesszel szövetséges Lungo Drom-tag, már csak azért sem, mert **Teleki László**, volt MSZP-s romaügyi államtitkár stábjából csak baloldali vezetésű cigány önkormányzatokat jelöltek ki a kárpótlási igények hitelesítésére.

Magyar Nemzet

Joó István

2008. szeptember 29.

VÁDLOTT LEHET KOLOMPÁR ORBÁN

Rendkívüli fordulatnak kellene bekövetkeznie ahhoz, hogy **Kolompár Orbán** ne legyen vádlottja egy 13 millió forintos gazdasági bűncselekménynek – tudtuk meg ügyészégi forrásból. Ez csak a jéghegy csúcsa, mert egy 255 milliós visszaélés szálai is a cigány kisebbségi vezetőig nyúlhatnak. Erre utalt, hogy az Országos Cigány Önkormányzat (OCÖ) elnökéhez köthető két civil szervezetnél is házkutatást tartottak, és bűncselekményre utaló bizonyítékokat foglaltak le a nyomozók. *Szabó Ferenc* Bács-Kiskun

megyei főügyész helyettes nem kommentálta azt az értesülésünket, hogy várhatóan vádemelési javaslatlalt zárul a nyomozás a jogosulatlan gazdasági előny megszervezésével gyanúsított Kolompár Orbán és társai ellen, de azt megerősítette, hogy a Vám- és Pénzügyőrség Dél-alföldi Regionális Nyomozó Hivatal által, ügyészégi felügyelettel folytatott vizsgálat már a vége felé közeledik.

Magyar Nemzet

Pillhál Tamás

2008. október 15.

„Roma jelen! – Roma jövő? – Valós alternatívák”

A magyarországi cigányság jelenlegi helyzete minden eddigénél súlyosabb képet mutat. Számos településen a romák helyzete olyan kilátástalan, hogy a családok létfenntartása állandó veszélyben van. A romaellenes hangulat egyre szélesebb körben terjed, amelyben a bajok okozójaként a romákat nevezik meg. Mára a gyűlöletkeltés intézményesült formái is kialakultak, a kérdés politikai csatározások középpontjában áll, de a probléma megoldására valós alternatíva nem mutatkozik.

A fentiek okán került sor a „Lungo Drom” Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetség és a Szövetség a Polgári Magyarorszáért Alapítvány közös szervezésében a „Roma jelen! – Roma jövő? – Valós alternatívák”

című konferenciára 2008. október 15-én, Tiszabón.

Célként a lehetséges kitérési utak keresését, valamint a mélyszegénységből való elmozdulást fogalmazták meg. A konferencia elsősorban Tiszabő, Tiszaroff, Tiszabura, illetve a környező települések jel-

lemzőinek és kitérési lehetőségeinek vizsgálatát célozta – az oktatás, a munkalehetőségek és új programok területén. A kiválasztott települések Magyarországon jellemző típusai sorába tartoznak, így az itt tapasztalt jellemzők és esetleges alternatívák or-

szágos szintű megállapításokat jelentenek.

„Hogy miért Tiszabőre szerveztük ezt a tanácskozást, miért egy olyan településre, ahol mindenki cigány?” – kezdte beszédét **Farkas Flórián**. Mint mondta, a Lungo Drom „A cigányság sorskérdései”

Farkas Flórián: „Társadalmi robbanáshoz közeli helyzet van.”

Széles Gábor szerint
fel kell tární a belső tartalékokat,
és mukahelyeket kell teremteni.

című szeptemberi konferenciája elindított egy gondolkodást a nagypolitika, mind az ellenzék, mind a kormányzat, mind pedig a nagyvállalkozók irányába. Elhatározták, hogy azokat a településeket hívják össze, ahol „a cigányság létszáma meghatározó, és így a probléma is meghatározó.”

„Hárommillió szegény ember él ma Magyarországon, köztük nyolcszáz-ezer olyan cigány, aki súlyos megélhetési válságban van” – mondta. Mint fogalmazott: társadalmi robbanáshoz közeli helyzet van, ami abból adódik, hogy a cigányság érdekében senki nem tesz semmit. A politikus szerint a magyarországi cigányság helyzete minden eddigénél súlyosabb. A családok létfenntartása van állandó veszélyben.

„Ami most Magyarországon van, úgy vélem, abból adódik, hogy a kormányzat nem ért a kor-

mányzáshoz. Súlyos megélhetési válság akkor van jelen egy országban, amikor azok, akik tehetnének, nem tesznek, vagy nem akarnak tenni.” Hozzátette: nem várja, hogy azonnal áttörés következzen be, és hogy már a következő napokban érezhető eredmények szülessenek, de reméli, hogy a konferencia eredményeként hosszabb távon elmozdulást tudnak elérni a szegénység területén.

Széles Gábor nagyvállalkozó, médiacsoport-tulajdonos

Fontosnak tartja, hogy oda menjenek, ahol a problémák vannak, és ahol a helyi ismeretanyagot is beépíthetik az elképzeléseikbe.

Elmondta, hogy **Orbán Viktor** felkérésére kidolgozták az „Egymillió munkahely programja” című, munkahelyteremtésre vonatkozó programjukat. Ki-

fejtette, hogy az elmúlt két évtizedet jellemző növekedési pályák már nem járható utak. Így például az sem megoldás már, hogy „multik” települjenek be az országba, vagy hogy Magyarország újabb, még nagyobb hiteleket vegyen föl. Ugy véli, fel kell tární a belső tartalékokat.

A világot sújtó pénzügyi válságról szólva úgy vélte, hogy az országban kialakuló helyzet rá fogja kényszeríteni a politikai vezetők gondolkodását arra, hogy „olyan növekedési pályákban gondolkodjanak, mint a falufejlesztés.” A közel egymillió cigányságot fel kell emelni legalább olyan szintre, hogy bekapcsolódhasson a nemzetközileg is felértékelődött iparágakba: az agrár-, és az élelmiszeripari termelésbe. Ugyanis ha a vidékfejlesztésből most kimarad a cigányság, akkor újabb évtizedekre lemarad. Hangsúlyozta, hogy nem lehet úgy gazdaságfej-

lesztési programot készíteni, hogy csak a makrogazdaságot támogatják, de a falufejlesztést nem.

Széles Gábor szerint a szociális juttatásokat nem készpénzben kell odaadni. Helyette plasztikkártyákat kellene bevezetni, amelyeket élelmiszerboltokban lehet levásárolni, ez által a rászorulóknak is meleg ételhez jutnak. Ezeket a kártyákat a falvak polgármesteri hivatalainak kell majd kitölteni, hiszen ők tudják, ki mire szorul rá. A nagyvállalkozó elmondta, hogy a bankok részéről nagy a fogadókészség, támogatják az elképzelést. A kártya bevezetése nem csupán a magyar áruk termelését segíti elő, erősítve a helyi gazdasági szereplőket, hanem az uzsorakamat megszüntetését is célozza.

A falufejlesztési terv kapcsán egy gyakorlati kérdéseket tartalmazó egyoldalas kérdőívet kell kitölteni annak érdekében, hogy cél-

A fotón balról jobbra:
Rácz Tamás, a Lungo Drom elnökségének tagja
és Farkas László munkaerő-piaci menedzser.

zott forrást kapjanak azok, akik tejfeldolgozót, marhatenyésztést stb. szeretnének beindítani a településükön. Hozzátette: a támogatások nyilván nem lesznek 100%-ban elegendők, de ha elérik, hogy nagy részük az legyen, akkor a program eredményes lesz. Az ország szempontjából óriási előrelépést jelentenek majd a falvakban beinduló mikro-vállalkozások.

Kifejtette, hogy a falvakban az adottságokat és a szükségleteket figyelembe véve külön-külön kell kidolgozni azt, hogy milyen munkahelyeket szeretnének beindítani. Nagyon fontosnak tartja, hogy a munkahelyek ne kerüljenek az országhatáron kívülre. Hosszú távon stabilabb a falvak fejlesztése, mint a nagyvállalkozások támogatása, mert utóbbiak

elköltözhetnek más országokba, attól függően, hol találhatnak olcsóbb munkaerőt; ellentétben a falvakban élőkkel, akik a földjüket művelik, vagy állatot tenyésztnek.

A program részletesen foglalkozik az édesvízkészítéssel is. Magyarország édesvízkészletből dobogós helyen áll. Éppen ezért bűn minden évben leengedni az édesvizet a Fekete-tengerbe, hiszen azt el lehetne adni más országoknak. Ennek eredményeként lehetőség nyílna az exportra, a mezőgazdasági területek öntözésére, a turizmus és a halászat minőségének javítására, valamint a Tisza szabályozására is. A nagyvállalkozó fontosnak tartja a Duna-Tisza közötti csatorna megépítését is – a mezőgazdasági öntözés, az árvizek és a hajózhatóság

szempontjából. Meg kell építeni a többfunkciós mesterséges tavakat, amelyek öntözésre, turizmusra, halászatra is használhatóak. Erre a feladatra hiba lenne nagyvállalkozásokat alkalmazni, a mesterséges tavakat kubikos munkával is ki lehet ásni.

A közbiztonsággal kapcsolatban Széles Gábor kifejtette a seriffrendszerrel kapcsolatos elképzeléseit. Ennek lényege, hogy a falvakban seriff alkalmazásával csökkenteni lehetne az esetleges feszültségeket.

A régi gondolkodás szerint a falvaknak önfenn tartóknak kell lenniük. Széles szerint ezt a szemléletet vissza kell hozni. Ehhez megfelelő kereskedőhálózatot kellene kiépíteni. Elmondta, hogy Nyugaton már sikerült megoldani az

ügynevezett „gurulópiacot”, amely elnevezés olyan árusokat takar, akik településről településre járkálják az országot, és olyan árukat kínálnak, amelyre az adott régióban szükség van. A „gurulópiacok” megszervezése állami feladat lenne, és szintén nagyon jó munkalehetőség a cigányság számára.

A program megvalósításához az kell, fejezte be Széles Gábor, hogy mindenki magának érezze a feladatot. Ugyanis, ha a falvakban élő vezetőket nem tudják aktivizálni, akkor a vezetők nem tudják mozgósítani a társadalmat, és így nem lehet megvalósítani az elképzeléseket. Hozzátéve: a papok és a szeretetszolgálatok bevonása az önzetlen segítségnyújtás okán is kiemelten fontos.

**Vecsei Miklós ügyvezető
alelnök, Magyar Máltai
Szeretetszolgálat**

Széles Gáborhoz kapcsolódva azzal kezdte beszédét, hogy számára a cigányság jelenti Magyarországot rejtett kincsét.

„Azt lehet látni, hogy folyamatosan a gazdaság diktál, olyan helyzetekben is, amikor nem szabadna.” Elmondta, hogy nem adna pénzt kutatásra annak, aki utána nem vállalja, hogy megcsinálja azt. „Mi nem tanulmányt szoktunk írni, hanem az első diagnózist állítjuk fel.” Szerinte a településfejlesztést enélkül nem szabad elkezdni. Vecsei Miklós úgy vélte, a politika elemzés nélkül teszi magáévá azt a nézetet, miszerint a cigányság nem szeret dolgozni. „Fontos kimondani, hogy a cigányság haldoklik. Rettenetesen keserves dolog a haldoklót értékelni.”

Az alelnök beszámolt Tarnabod településen végzett tevékenységükről, ahol a Szeretetszolgálat vásárolt egy buszt, amely reggel elviszi az embereket a csomópontokba. „És láss csodát, az emberek fölszálltak, az a sok munkakerülő ember. Fölszálltak a buszra, és elmentek dolgozni. Egy hét alatt lett 33 munkahely.”

A közbiztonságra rátérve a Tarnabodon történt lövöldözést említette meg. Követelte az állam beavatkozását annak érdekében, hogy a kistelepüléseken legyen minimális közbiztonság.

A Széles Gábor által említett seriffrendszerrel szemben valamilyen erősebb kellene. Úgy vélte, ha térfigyelő kamerával szerelik fel a települést, akkor jönnek a jogvédők – miközben persze a boltok tele vannak kamerákkal. „Ha feltételez-

zük – tette hozzá –, hogy a közbiztonságot ki tudnánk harcolni, akkor sok ember elkezdene élni, termelni, vásárolni, felújítani, és az ajtókat sem kellene bezárni.”

Az óvodákról szólva elmondta, hogy amikor ők óvodát építettek, futott a HEFOP program, s 250 millió forintot lehetett „lenyúl- ni” egy óvodáért. Tarnabodon a Szeretetszolgálat 30 millió forintból vásárolta meg a tévész épületét, és azt alakította át óvodává.

Említést tett arról, hogy Monokon 30 fős munkahelyet teremtek, amelyre 180-an jelentkeztek. Tarnabodon a munka elkezdett versenyhelyzetet teremteni. „És sírás volt”, de nem azért, mert dolgozni kellett menni.

Végül arról szólt, hogy Tarnabodon megvásárolták egy kocsmát épületét, ahol most gyermekétkeztetési program zajlik és foglalkozásokat szerveznek gyermekek számára.

Balog Zoltán, a Magyar Országgyűlés Emberi Jogi, Kisebbségi, Civil- és Vallásügyi Bizottságának elnöke, a Szövetség a Polgári Magyarorszáért Alapítvány elnöke

„Ahol mi mozgunk, az a legkiábrándítóbb. A nagypolitika világa két dolgot tud tenni: ártani vagy békén hagyni. Tehát akkor segíthet, ha nem szól bele. De

Balog Zoltán:
„A politika fontosabb annál,
minthogy csak a politikusokra bízunk.”

ezt ritkán tudják megtenni.”

E mondatok után rátért a diszkrimináció kérdésére. A jelenlegi kormány fontos kártyája a cigánysággal kapcsolatos, és ki is játszotta ezt az úgynevezett diszkriminációs kártyát, azért, hogy megakadályozza az ellenzék hatalomra jutását. A kormány azt állítja, hogy az ellenzék miatt nő a rasszizmus. Balog Zoltán szerint történelmi bűn az indulatokat szítani romák és nem romák között. S nem az a helyes válasz a túrhetetlen jelenségre, hogy hallgatnak, hanem világosan el kell mondani a véleményeket.

A vidéki helyzetről szólva elmondta: „Senki sem érzi biztonságban magát, ezért meg lehet érteni, hogy az emberek az önvédelem-

hez nyúlnak, mégsem lehet elfogadni, mert a törvényesség pártján kell állni. A törvényességet pedig az emberi méltósággal kell párosítani.” A magyar állampolgároknak joguk van hozzá, hogy megvédje őket az állam. Ha nem teszi meg, akkor alkotmány sértést követ el – tette hozzá.

„Látjuk a magyar vidék kiszolgáltatott helyzetét, látjuk a közbiztonsági problémákat, látjuk a mentális problémákat is. De nem tartjuk előremutató megoldásnak, ha önvédelem címen Budapestről szervezett akciókkal próbálnak meg erre a helyzetre megoldást nyújtani, mert ez nem megoldás. Amikor a rendőrségnek sokkal inkább az a feladata, hogy politikai ügyeket rendezzen, ahelyett, hogy a fel-

adatát látná el, akkor az emberek keserűségükben olyan eszközökhöz nyúlnak, amelyek törvényesen nem megengedettek. Így nem mehetnek tovább a dolgok – sem cigány ügyben, sem más ügyben Magyarországon. Nekünk magunknak kell változtatnunk a dolgokon, amelyek ma nem működnek Magyarországon. Mert a kormányra hiába várunk.”

Balog szerint egyfajta lelki változásra van szükség.

„A felemelkedés útja csak egy közös út lehet. Ez hosszú út lesz. Ez azt jelenti, hogy minden nem roma ember is érdekelt abban Magyarországon, hogy a romák felemelkedjenek”, mert egyébként ők sem fogják tudni élvezni azt a jólétet, melyet meg tudnak maguknak teremteni. Hozzátette: a romaközösség vezetőinek is meg kell értetnie a romákkal, hogy ők is kellene a felemelkedéshez.

„Az emberek nem hisznek abban, hogy holnap jobb lesz a dolguk, és nem hisznek abban, hogy a törvényeket érdemes betartani; nem hisznek abban, hogy érdemes befizetni az adót; nem hisznek abban, hogy jobb segítőkészen föllépni, mint úgy föllépni, hogy én megszerzem a saját magamét, a többi nem érdekel. Ha ezek a változások nem történnek meg, ha nem értjük meg, hogy a közjó és a magánjó egymásnak nem ellensége, hanem szövetségese, akkor szerintem hiába van kormányváltás, akkor hiába vannak programok, akkor hiába vannak milliárdok, akkor továbbra is az a fajta szétesés, az a fajta széthordás, az a fajta destruálás lesz, amit ma látunk az élet legtöbb területén.”

„Erős államra, s mögötte erős akaratra van szükség. Hol vannak azok a politikai erők, akik vállalják, hogy ilyen erős állammal, egy erős koncepcióval, és egy ilyen mentális lelki változás elősegítésével hajlandók elvégezni azt a munkát, ami ránk vár Magyarországon? A politika fontosabb annál, minthogy csak a politikusokra bízuk.”

ramban igyekszünk a kérdésben tenni, és az elmúlt időszakban jelentős eredményeket értünk el. Az elkövetkezendő tíz évben nem történik a megyei jogú városban semmiféle operatív, szociális és infrastrukturális fejlesztés anélkül, hogy az ne érintse a halmozottan hátrányos helyzetű társadalmi réteget, és ezen belül a cigány társadalomhoz tartozókat.”

munikációt, együttműködést, partnerséget kialakítani.”

Kitért arra, hogy szerinte nem a többségi társadalom azon részének kellene megmondania, hogy mi szolgálja a leszakadó társadalmi réteg, a cigányság ügyét, aki nem hajlandó együtt élni vele, nem hajlandó azonosulni a problémájával, nem hajlandó segítő kezet nyújtani.

Vincze Lajos, Szolnok Megyei Jogú Város polgármesteri hivatalának integrációs referense

Elmondása szerint, hiába foglalkoznak a cigányság élethelyzetével, az sajnos nem változik.

„Szolnok városban azon elhatározás fogalmazódott meg, hogy konkrét prog-

Vincze Lajos nem osztja azt a véleményt, hogy csak a vidéknek van szüksége segítségre; szerinte egy nagyvárosnak is, például Szolnoknak mint vidéki településnek meg kell küzdenie a problémákkal. Ezért „ebben a kérdésben mindenképpen összefogásra van szükség. Kérdés: tudunk-e megfelelő kom-

A konferencián elhangzott kezdeményezéseket erősíteni kell. Vincze nem a kormányzattól várja a megoldást, hanem helyi szinten látja a szándékot a problémák megoldására. Feltétlenül fontosnak tart valamilyen helyi felmérést ehhez, amely képes láttatni a politikai vezetéssel, hogy „húsz éve egy kapavágás

nem történt. Egy olyan családtól, amelynek nem biztosítják a megélhetés minimumát, rettentő nehéz elvárni, hogy partnere legyen a többségi társadalomnak.”

Dr. Juhász Enikő, Törökszentmiklós polgármestere

„Tegyük fel a kérdést, hogy mit tehet egy önkormányzat, és mit tett a törökszentmiklói önkormányzat a halmozottan hátrányos helyzetűek, ezen belül a cigány származásúak megsegítése érdekében. Az én meggyőződésem, hogy a felemelkedés útja az oktatáson és a munkahelyteremtésen, a foglalkoztatás bővítésén keresztül vezet.”

Az oktatásban valódi esélyegyenlőséget szeretne a polgármester asszony, ennek fényében alakítják át Törökszentmiklóson az oktatást. Úgy látja, nincs esélyegyenlőség, hiszen a hátrányos helyzetű óvodás gyermekek körében, ahol magas a cigány gyermekek aránya, „300-as aktív szókinccsel sem rendelkeznek a gyermekek, miközben az első osztály megkezdésének feltétele a legalább 3000-es aktív szókincs.” A tanulás szempontjából véleménye szerint nagyon sokat számít a környezet.

Fontosnak tartja, hogy az iskola közösségi ház funkcióját is betöltse, és biztosítsa a szabadidő hasznos eltöltését, a művelődést, a nevelést és a szocializációt. Ezért pályázott a város az úgynevezett „Tanoda program”-ra. Töreksenek arra, hogy roma származású pedagógiai asszisztensek is legyenek. Ez biztosítja a felemelkedés lehetőségét és mások számára is példaként szolgálhat.

Juhász Enikő is hangsúlyozta az egyház szerepét.

Megemlítette, hogy városukban a középiskolai tanulmányokra is nagy hangsúlyt fektetnek. A gimnáziumban az „Arany János-program” keretében a cigány tanulók eljuthatnak odáig, hogy részt vegyenek felsőfokú oktatásban. A polgármester úgy gondolja, az érintettek bevonása nélkül a próbálkozások eredménytelenek.

Elmondása szerint munkahelyteremtés szempontjából van előrelépés Törökszentmiklóson, például a mezőgazdasági gépgyártásnak nagy hagyománya van a városban. Különböző területeken több száz munkahelyet tudtak teremteni és a szakképzetlenek és a megváltozott munkaképességűek számára is igyekeznek munkahelyet biztosítani. Közülük november elsejétől 30 fő tud majd fizikai munkát végezni, és további munkahelyeket szeretnének létrehozni a mozgássérültek és az egyéb módon fogyatékos emberek számára.

Előadását egy szójátékkal fejezte be: „Hogyan tovább? Hogyan? Természetesen tovább!”

Vankóné Jekli Anikó, Tiszaroff jegyzője

„Ha egyedül nem megy, akkor együtt, de mindenképpen megpróbáljuk” – kezdte beszédét. Elmondta, hogy a település folyamatosan pályázik, mert csak így tudnak előre haladni; de nehezen tudnak a pályázatok között válogatni. Azt is említette, hogy Tiszaroffon a legnagyobb foglalkoztató az önkormányzat.

Ám, ahogy mondta, nemcsak sikerekről, hanem kudarcokról is tudna beszélni, amelyek még nagyobb erőt adnak, hogy előre haladjanak.

Zárásul ismét hangsúlyozta: „Ha egyedül nem megy, akkor összefogással, de mindenképpen menjen.”

Ifj. Farkas László, Tiszabura polgármestere

Beszámolt arról, hogy Tiszaburán 3000 fő él, melynek kétharmada a cigányság köréből kerül ki, tehát körülbelül 2000 roma él a településen. Ennek fele 18 év alatti, az aktív korúak roma-nem roma aránya 50–50%.

Tiszaburát hasonló problémák sújtják, mint Tiszabót. A munkanélküliség nagy, 60% fölötti. A legnagyobb foglalkoztató az önkormányzat. Beindítottak ugyan egy óvodaprogramot, melyen keresztül óvodabővítést hajtottak végre, de csak 150 gyermeket tudtak az óvodában elhelyezni, miközben 200-at kellene.

Széles Gábor beszédéhez kapcsolódva elmondta, hogy amikor ő gyerek volt, nem volt olyan cigánycsalád a cigánytelepen, akinek ne lett volna valamilyen haszonállata vagy kertje, tehát akkor még az önfenntartáshoz szükséges élelmiszereket meg tudták termelni. Ma már viszont olcsóbb bevenni a boltba, és ott megvásárolni az élelmiszert.

Farkas László tetszését fejezte ki a falufejlesztési stratégia iránt. Beszámolója szerint Tiszaburán sikerült egy fejlesztési csomagot összeállítaniuk, amelyben szerepel szociális földprogram, kulturális rendezvények, valamint a turizmus fejlesztése.

A pályázati kiírásokról elmondta, hogy azok a leg-hátrányosabb helyzetűekhez, főleg a romákhoz szólnak, mégis ha benyújtják a pályázatokat, azokat sorozatosan elutasítják.

A közbiztonságra rátérve a polgármester beszámolt arról, hogy Tiszaburán is tesznek ez ügyben lépéseket. Ők helyi faluőrséget hoztak létre, amely már négy éve közreműködik a bűnmegelőzésben; ám jó-nak tartja a seriffrendszert is.

A településen 600 segélyezett van, és a hivatalban ehhez mindössze egy ember áll rendelkezésre. Ennek a 600 főnek csak felét tudják a közmunkaprogramokban megszólítani. Elmondta, hogy a falu alapbevétele 35 millió forint, de csupán a bérekre és a segélyekre 32 millió forintot költenek. „Rossz a rendszer, mert csak az kap pénzt, aki politikailag jól fekszik.” Szerinte jogszabályi szinten kellene a leg-hátrányosabb helyzetű területeket támogatni, és ezért központilag kell változtatni.

Elismerte Széles Gábor „missziós munkáját”, úgy látja, ő az, aki tényleg akar tenni valamit.

Polgár István, Tiszapüspöki polgármestere

Tiszapüspöki 2200 fős település, ebből mintegy 500 fő cigány származású állampolgár. A településen ugyanaz a politikai éra és ugyanazok a törvények, mint Tiszaburán vagy Tiszabón, mégis másról tud beszámolni, mint az előtte szólók.

Tiszapüspökin az elért eredményeket komoly munka előzte meg, ott mindig kulcskérdés volt a kisebbséggel való foglalkozás. Minden lehetőséget megragadtak és megragadnak annak érdekében, hogy támogatáshoz jussanak. Földprogramot hirdettek, amelyet sikerült is elindítani. Végül sajnos a

földprogramból „kikoptak”, de nem azért, mert nem akarták csinálni, hanem mert tulajdonosváltások történtek, így a földek részvénytársaságok, nagygazdálkodók kezébe kerültek, akik azonban nem akarták a földet kiadni. De a programnak vannak maradványai.

A városban a cigány kisebbségi önkormányzat ko-

hátrányosan befolyásolja a település életét, lakóit.

Polgár arról is beszámolt, hogy a kistérség legbiztonságosabb településén él, Tiszapüspökin ugyanis nincs lopás. Tiszapüspökin dolgoznak munkaerő-szervezők, és a polgármester szerint erre más településen is nagy hangsúlyt kell fordítani, mert „ezek az emberek meghozzák a pénzü-

génységet még nem élte át, teljesen másképp gondolkodik, mint aki mélyszegénységben él, így arról nem is mondhat reális véleményét.

A polgármester – elmondása szerint – olyan megoldásokat keres, amelyek most jók, és nem olyanokat, amelyek holnap lesznek jók, vagy tegnap voltak azok. Már a saját településén is megpróbálta azt, amit Széles Gábor említett előadásában.

Kifejtette, hogy árvíz idején „mindenki azért fogja a fejét, hogy nem vonult le az árvíz, mert dzsungel van az árterületeken, és az árhullámok levonulását akadályozzák ezek a dzsungel-ek.” Erre állami pénz nincs. Holott, ha az állam az állami földet odaadná az önkormányzatnak, és kötelezné arra, hogy tartsa rendben, akkor egyrészt munkahelyet lehetne teremteni, másrészt biztosítva lenne a tüzelő is. Azt javasolta tehát, hogy vizsgálják meg, és a parlamentben beszéljenek erről a lehetőségről.

Majd rátért a megújuló energiaforrásokra, mint az erdő vagy a víz, amelyek azért kiemelt fontosságúak, mert helyben is fellelhetők, alapot jelentve a cigányság helyben történő foglalkoztatására.

Az oktatásról szólva hangsúlyozta, hogy ezen a területen mindenképpen változások szükségesek. Sok cigánygyerek ugyanis nem azért nem megy el iskolába, mert nem akar, hanem azért, mert nincs megfelelő ruhája, sem pénze buszbérletre. Ezeket az akadályokat nem tudják átlépni, ezért helyben, saját településükön kell biztosítani a lehetőséget számukra, hogy szakmunkás-bizonyítványt szerezhessenek.

Biztosítani kell, hogy a gyerekek helyben tanulhassanak, hiszen a létszám megvan rá.

„Ezekhez a munkákhoz sokszor nem pénz kell, ezekhez a munkákhoz empátia kell.” Ebben segíthet az orvos, a pap, de a mérnök is, ezért be kell őket vonni a munkába, hiszen nem hagyták el a települést, ott maradtak, hiszen ott akarnak élni, és ott akarnak tenni.

Bíró Ildikó országgyűlési képviselő, az Emberi Jogi, Kisebbségi, Civil- és Vallásügyi Bizottság tagja

Farkas Flórián kérdésére, miszerint hogyan látja a cigány nők helyzetét, Bíró Ildikó úgy válaszolt, hogy a hölgyek nemcsak a tiszabői konferencián vannak kevesebben, hanem a politikában is.

„Közhely az, hogy a roma felemelkedés az oktatástól, a munkától függ. A munka a tanulástól függ, a tanulás a biztatástól, a biztatás pedig az asszonyoktól.” Úgy véli, a hagyományos családmoddal sok mindenben segítséget nyújt.

Felméréseket említett, melyek szerint a roma lányok leszakadóban vannak a tanulás terén. Ezért a férfiak kezében van a lehetőség, hogy engedjék és küldjék a lányokat, nőket felnőttképzésre. Mert ha a cigány nők tanulnak, jobban tudják a gyerekeket is segíteni az iskolában.

Juhász Enikő előadásához kapcsolódóan elmondta, ha a lányok nem mennek el túl korán szülni, hanem tanulnak, akkor segíteni tudnak a gyerekeknek, és el tudják érni, hogy a kicsik szókincse ne 300 szóból álljon, hanem akár 3000-ból.

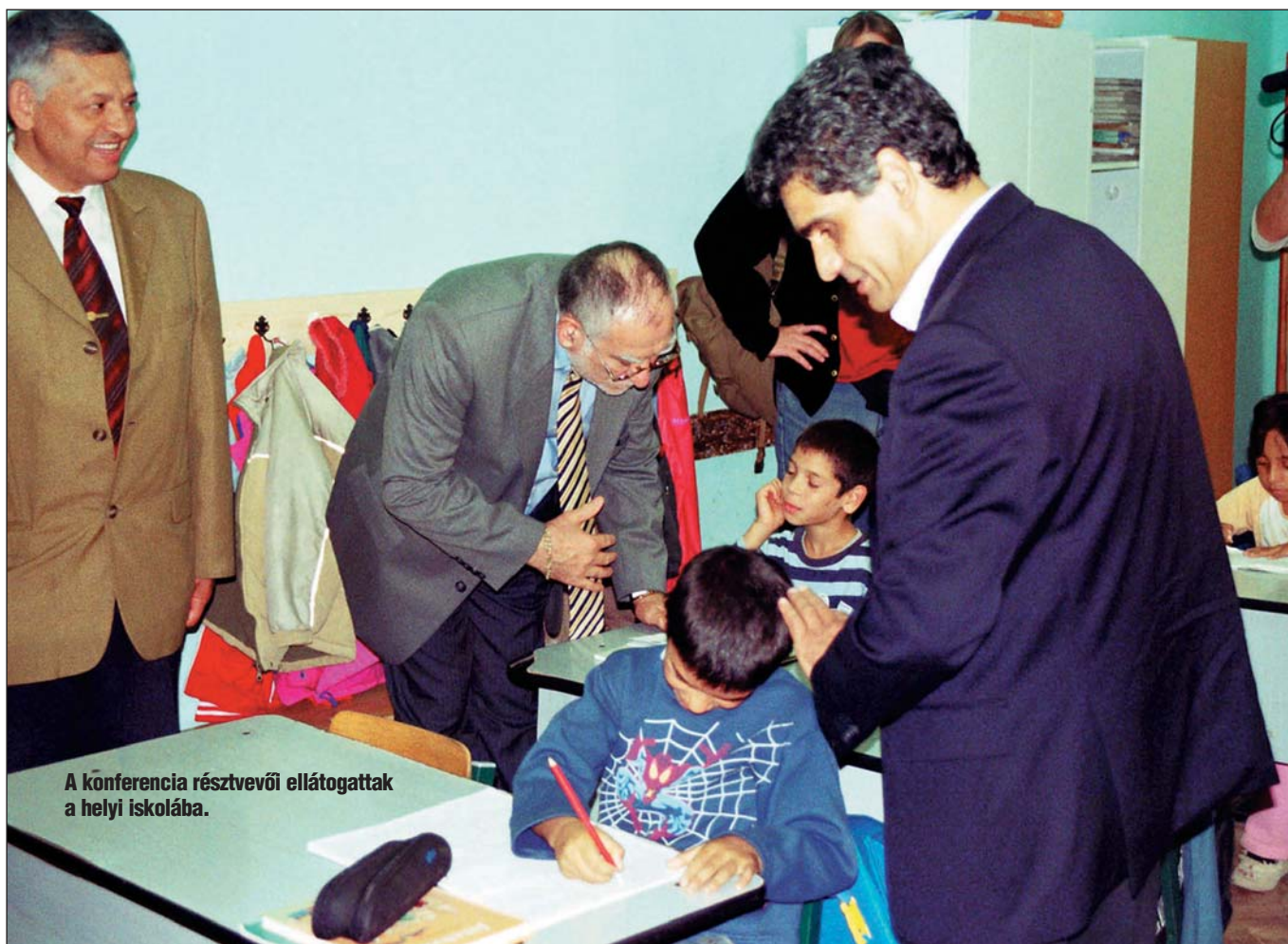
Polgár István szerint biztosítani kell, hogy a gyerekek saját településükön tanuljanak.

moly súllyal bír, mindenbe beleszóllhatnak. Polgár István véleménye szerint a normálisan gondolkodó ember úgy gondolja, hogy amíg sikerül munkát adni a település lakóinak, azon belül a romáknak, azok nem fognak elmenni lopni, és nem mennek el olyan munkát végezni, amely

ket”. Polgár István szerint azokat a lehetőségeket, amelyeket a törvények nyújtanak, ki kell használni, természetesen a törvényeket betartva.

„A szerelemről beszélni a legcsúnyább dolog, ha még nem élte át az ember!” E hasonlattal próbálta kifejezni, hogy aki a mélysze-

A konferencia résztvevői ellátogattak a helyi iskolába.

Bíró Ildikó zárásul azt kérte, hogy „az urak álljanak az asszonyok mellé, ez által a gyerekek mellé, és ez által a felemelkedés mellé.”

Bezzeg Éva szociológus

Arról a felmérésről számolt be röviden, amely a roma kisebbség aktuális helyzetét és a humán erőforrás pályázatokban való részvételt célozta. Megköszönte a Lungo Drom felméréshez nyújtott támogatását és a válaszadók együttműködését.

A felméréssel kapcsolatban arra az eredményre jutottak, hogy az Európai Unió pályázatát – a romák elérése és a pénzek folyósítása terén – kudarcot vallott. Hiszen a pályázat olyan előzetes tudást vár el, mellyel a romák nem rendelkeznek. Nem is rendelkezhetnek, hiszen egy-

szerre kezdődött a program, annak tanulása és lebonyolítása. Ezenkívül a pénzek sajnos nem jutnak el a célszemélyekhez.

Éppen ezért javasolták a pályázati rendszer újragondolását és roma szakértői csapat kialakítását, amely szakmailag felkészült, és partnerként tud kommunikálni az EU-s pályázatkészítőkkel. Így megszűnne az a gyakorlat, ami sajnos tapasztalat, miszerint a roma érdekképviseletek formális szerepet töltenek be a pályázatokban.

„Úgy van jövője egy programnak, ha annak fenntarthatóságát biztosítjuk” – fejezte be beszámolóját.

Rostás-Farkas György költő, műfordító

Hozzászólását azzal kezdte, hogy „veszélyben a

demokrácia”. Egymás nélkül lehet, de nem érdemes továbbgondolni a problémákat. „Depresszióban az ország. Ne engedjük azt, ami ma történik a cigányság és a magyarság ellen. A történelemben a cigányok soha nem voltak ellenségek. A cigány kultúra az egyetemes emberi kultúra szerves része.” Majd hozzátette, hogy nem szabad elfelejteni soha, honnan jöttünk, és azt sem, hogy olyan barátaink vannak, akik mellénk álltak, mint Széles Gábor és Balog Zoltán. „Ha nem fogunk össze, úgy cigánként, mint magyarként a vég következik. Fogjuk meg tehát egymás kezét.”

Farkas Barnabás, Tiszabó polgármestere

A polgármester elmondta, hogy Tiszabón 100%-os a cigány lakosság, és az

egész falu munkanélküli. Ő is szorgalmazta, hogy helyben tanuljanak a gyerekek. A problémát abban látja, hogy nagyon szegény a falu, és kevés a föld. 140 fő jár el Fegyvernekre iskolába, és óvodába is 200 gyermeknek kellene járnia, ehelyett azonban csak 150 főnek van férőhely, ráadásul az óvodában bútorok sincsenek. Nagy probléma az is, hogy amikor Tiszabó pályázik valamilyen forrásra, mindig elutasítják a pályázatát.

A konferenciát követően a résztvevők ellátogattak a helyi iskolába, ahol megtekintették a tantermeket, és meglátogatták a napközi gyerekeket.

A konferenciasorozat következő állomása a Dunántúlon lesz.

A foglalkoztatási problémák megoldása: *a falufejlesztés*

Munkatársunk Széles Gábor nagyvállalkozóval, médiacsoport-tulajdonossal beszélgetett foglalkoztatásra vonatkozó elképzeléseiről.

– Mit gondol a mai foglalkoztatási helyzetről, ezen belül is a cigányság foglalkoztatási problémájáról?

– Több probléma van. Az egyik problémát a jelenlegi segélyezési rendszerben látom, amely bizonyos embereket – és bizonyos önkormányzatokat – kényelmessé tett, hiszen kialakult menetrend van. Mindaddig, amíg a jelenlegi segélyrendszer működik, nem igazán lehet elérni a foglalkoztatáson való gondolkodást. Meggyőződésem, hogy igazán akkor fog változni a jelenlegi helyzet, így a cigányság aktív foglalkoztatása is csak akkor fog elindulni, ha megfelelő létszámú munkahelyteremtéssel párhuzamosan átgondoljuk a segélyrendszer átalakítását is. A segélyrendszert olyan formában kell átalakítani, hogy munkára ösztönözze az embereket.

A másik probléma, hogy nemcsak a cigányok által lakott falvak, hanem általában véve a magyar falvak, a vidék lepusztult. Azért lepusztult, mert az elmúlt években a kormánynak, azon belül pedig az SZDSZ-nek az volt a véleménye, hogy a falu valami középkori dolog, amelyre semmi szükség nincs ebben a világban. Folyamatosan azzal ostromozták a jobboldalt, hogy valamiféle provinciális

„A segélyrendszert olyan formában kell át alakítani, hogy munkára ösztönözze az embereket.”

gondolkodás az, amellyel a falvakat védi. Miközben szerintem ők a provinciális gondolkodásúak. Hiszen, ha elementek volna például Ausztriába, és megnézték volna, hogy egy domboldalon lévő ház – nem egy falu, hanem egy ház (!) – önmagában mennyire életképes, akkor tudnák, hogy valahol az az egy falu, ház is lehetne életképes. Annak az egy háznak a domboldalon van valamennyi „tisztá” szobája – kiadandó télen a sielőknek, nyáron a turistáknak –, és egy kis tehenészetük és egy kis háztájijuk. Tehát több lábon állva nemhogy egy

falu, de egy ház is teljességgel életképes.

Ami a baloldal elmúlt hat évben falvakat érintő intézkedéseit illeti, az hihetetlen blódség. Az intézkedések a falvak bizonyos infrastruktúráját megsemmisítették, gondolok itt a postától kezdve az iskoláig mindenre.

– Ön szerint mi lehet a megoldása a kialakult helyzetnek?

– Éppen elmúlt évek intézkedései nyomán ellehetetlenített falvak fennlítése érdekében dolgoztunk ki egy programot. A jelenlegi

helyzetre a megoldás természetesen az, hogy fel kell virágoztatni a falvakat, helyben, a falvakban kell munkahelyeket teremteni. Meggyőződésem, hogy hihetetlen nagy hiba lenne, ha pusztán a többségi társadalmat lehetne bevonni a falvak felvirágoztatásába, és a kisebbséget, a cigányságot nem.

Megítélésem szerint a cigányság számára egy történelmi esélyt jelent a jobboldal hatalomra kerülése, és ennek a programnak a megvalósítása. Feladatunk, hogy felkészüljünk erre. Ki kell dolgoznunk azokat a technikákat, amelyekkel a ci-

gányság a többségi társadalommal egyenlő módon, egyenlő esélyekkel tud bekapcsolódni a falufejlesztési programokba. Ez azért is kiemelten fontos, hiszen vidéken él a cigányság 80%-a. Úgy gondolom, hogy viszonylag gyorsan lehetne 100–200 ezer munkahelyet teremteni a cigányság körében.

– Hogyan látja a falufejlesztési program finanszírozását?

– Kétfajta megközelítési mód van. Az egyik megközelítés azt mondja, hogy vidéken sokkal olcsóbb megteremteni egy munkahelyet, mint mondjuk az összeszerelő üzemek világában. Az elmúlt tizenhét év arról szól, hogy a kormányok elsősorban olyan munkahelyteremtési programokat támogattak, amelyek az úgynevezett exogén növekedési pályához kapcsolódtak. Ilyen az összeszerelő üzemek világa is, amelyek azonban rendkívül drágák. Egy ilyen vonatkozású munkahelyteremtés között van. Mi viszont azt mondjuk: „saját erőből vidéken”. Ennek az összege csupán körülbelül 300 ezer forint. Tehát nagyságrenddel kevesebbe kerül ma munkahelyet teremteni vidéken, mint az összeszerelő üzemek világában. Arról már nem szólva, hogy az összeszerelő üzemnek van egy mennyisége, amely nem nőhet lényegesen máról holnapra. Esetünkben azonban, vidéki relációban százezrével lehet munkahelyet teremteni.

A másik megközelítés azt mondja, hogy adjunk például falvanként körülbelül 10 millió forint forrást falufejlesztésre. Nem egy összegben, hanem például 2–2 millió forint formájában, falvanként öt vállalkozás indításához. Induljunk ki abból, hogy az országban van 3500

helység – falu és kisebb város – persze tudom, hogy nincs ennyi, körülbelül 2400 körül van a falvak száma. De tegyük fel, hogy ennek a 3500 településnek adunk 10–10 millió forintot, az összeségében 35 milliárd forint. Ma 35 milliárd forint csupán öt-hat kilométer autópályát jelent! Ha az országban évente csak öt-hat kilométerrel kevesebb autópályát építenek, akkor semmi nem történik. De ha az erre szánt forrást

odaadják a falvaknak, akkor ez hatalmas előrelépést jelent azok fejlődésében. Újra jelen lehet a faluban a tejfeldolgozó, a háztáji paprika- és paradicsomtermelés, a disznó- és marhatartás és újra virágozhat a helyi piac. Nagyon sok olyan praktikus dolog van, amellyel újra életet lehet hozni a falvakba. Ilyenek a helyi vállalkozások, amelyek önmagukban is gondoskodnak a munkahelyteremtésről. Ahogyan azt korábban említettem, relatíve még ezek a legolcsóbb munkahelyek Magyarország számára.

– Hogyan és mikor valósítható meg ez a program?

– Itt valóban van egy csapdahelyzet. Mert ilyen programokat nyilvánvalóan egy kormány tud megvalósítani. Az említett 35 milliárd nem nagy pénz kormányzati szinten.

„Vidéki relációban százezrével lehet munkahelyet teremteni.”

ten. Ellenzékből azonban nagyon nehéz. Természetesen próbálunk beindítani egy-két kísérleti modellt néhány önkormányzat együttműködésével. Remélem, hogy a jobboldal hatalomra kerülésekor már lesz néhány nagyon sikeres példa arra, hogyan kell ezt csinálni.

– Milyen szervezeti összefogással, együttműködéssel próbálják ezt a programot népszerűsíteni és megvalósítani majd a cigányság körében?

– A legfontosabb partnerünk a Lungo Drom. Továbbá nagyon szeretnénk bevonni a cigányság emblemikus vezetőit, gondolok itt például **Rostás-Farkas Györgyre** és **Raduly József**re, akikkel már tárgyaltunk. A harmadik kör, ahonnan szintén számíthatunk részvételre, az a vajdáknek a köre.

Fontosnak tartjuk a vajdahálózat újragondolását, mert meggyőződésünk, hogy nem lehet sikeresen talpra állítani a cigányságot úgy, ha az ő körükből nem lesz elég vezető.

– A Lungo Drom és a fenti személyek milyen módon tudnak majd segíteni a végrehajtásban?

– A Lungo Drom alap-szervezetein keresztül számtalan faluban ott van. Ha a jobboldal hatalomra kerül, és a program elindul, akkor szeretnénk bevonni a Lungo Dromból azokat az embereket is a hosszú menedzsmenklánc kialakításába, akik értenek és van kedvük a menedzseléshez. Mindez együtt szükséges ahhoz, hogy ne csupán szép elvek legyenek, hanem azok ténylegesen meg is valósuljanak.

Roma konferencia és kulturális nap

Roma konferenciát és kulturális napot tartottak 2008. szeptember 13-án, Zalaszentgróton. A konferencián **Vajda László**, a Lungo Drom Zala megyei elnöke és a zalaszentgróti Cigány Kisebbségi Önkormányzatának (CKÖ) elnöke számolt be elmúlt évtizedes munkájáról és annak eredményeiről. Ezt követően az előadók az oktatás, a foglalkoztatás és az egészségügy területére vonatkozóan tettek észrevételeket.

Vajda László, a Lungo Drom Zala megyei elnöke

Örömét fejezte ki annak jeléül, hogy a minden évben megrendezésre kerülő roma kulturális napot és konferenciát – amely eddig

városi és megyei szintű volt – az idén számos országgyűlési képviselő megtisztelte a jelenlétével, az ország 100. magyar városában.

Az elmúlt egy évtizedről szólva elmondta, hogy az

1998. év óta képviseli Zalaszentgrót város cigány lakosságát. A CKÖ sajnos nem tudott megfelelni a kezdeti elvárásoknak. Ezt nagyban befolyásolta a települési önkormányzattal kialakított kapcsolat, amely

eleinte jónak volt mondható, azonban voltak olyan időszakok, amikor ez sajnos nem volt hatékony.

1999-től tölti be a Lungo Drom Zala megyei elnöki tisztségét, a 2002. év óta tagja a Lungo Drom Elnök-

A fotó jobb oldalán Manning János.

A konferencia előadói.

ségének is. Ugyanettől az évtől – kitaró munkájának köszönhetően – Fidesz listáról bekerülve, tagja a megyei közgyűlésnek is mint kisebbségi tanácsnok.

2002–2006 között munkájával megyei és országos szinten is bizalmat szerzett, így a 2006. évi választások eredményeként ismét közgyűlési képviselő. Ez évtől tagja a Zala Megyei Területi Cigány Kisebbségi Önkormányzatnak és az Országos Cigány Önkormányzatnak. Szintén a 2006. év óta tagja Zalaszentgrót város önkormányzata testületének, ahol a szociális bizottság vezetése is a feladata.

Megköszönte képviselőtársai munkáját, és remélte, hogy tíz év múlva hasonlóan számolhat majd az újabb együtt töltött évek munkájáról.

Császár József polgármester, Zalaszentgrót

A polgármester köszöntötte a megjelenteket, és egyúttal örömet fejezte ki, hogy az ország különböző

részeiből érkeztek előadók és résztvevők a rendezvényre.

Manninger Jenő országgyűlési képviselő, a Zala Megyei Önkormányzat Közgyűlésének elnöke

Köszöntötte a konferenciát, mint mondta, nagy megtiszteltetés számára, hogy országgyűlési képviselőtársaival Zalaszentgrót városában találkozhat. Külön köszönetet mondott Vajda Lászlónak a magas szintű konferencia megszervezéséért.

„Az kell, hogy a hazai vállalkozók pályázzni tudjanak munkahelyteremtésre”

Bernáth Ildikó országgyűlési képviselő (Fidesz) azzal kezdte vitaindítóját, hogy sem az ország állapotáról, sem azon belül a cigányság helyzetéről „sok jót nem tudunk elmondani”. A parlament foglalkoztatási bizottságának alnökeként arról beszélt,

hogy a tízmilliós magyarországi népességből mindössze 3,8 millió embernek van legális munkája, de ha a minimálbéren bejelentetteket és a közalkalmazottakat nem számoljuk, csupán kétmillió ember után fizetik be munkáltatóik a járulékokat és az adókat. Ez azért gond, mert minél kevesebb embernek van lehetősége, hogy tisztességes munkát vállaljon, annál magasabb adókat és járulékokat kell kivetni. A megoldás a munkalehetőség, de ehhez az kell, hogy a hazai vállalkozók pályázzni tudjanak munkahelyteremtésre – hívta fel a figyelmet. Bernáth Ildikó a cigányság legfeszítőbb problémájának nevezte, hogy sokan nem fejezik be a nyolc osztályt, pedig ez az alapja annak, hogy szakmát tanuljanak.

„Az oktatásban nincs lehetőség a felzárkóztatásra”

Soltész Miklós országgyűlési képviselő (KDNP) szerint a cigányság és a többségi társadalom legmé-

lyebb válságát éljük ma. Hiába van diszkrimináció-ellenes vagy esélyegyenlőségi törvény, Roma Évtized Program, vagy határozati javaslat arról, hogyan legyen jobb a gyermekeknek, ezek nem valósultak meg. Az oktatásban nincs lehetőség a felzárkóztatásra, mert óvodák és iskolák szűnnek meg a kistelepüléseken – tette hozzá. A kereszténydemokrata politikus katasztrófális lépésnek nevezte, hogy az elmúlt hónapokban leállt a „**Lépj egyet előre**” program, mert kevés a pénz, emiatt nem fizetik ki a mentorokat és az elvégzett tanfolyamok árát. Hasonlóan minősítette, hogy 20 ezer forintot kapnak azok, akik nem végezték el a nyolc osztályt, de óvodába viszik a gyermekeiket, mert ez „azt sugallja, hogy bolond volt, aki elvégezte az iskolát”. Szerinte a cigányság helyzetének javítása érdekében is csökkenteni kell a járulékkerheket, az egészségügy területén szűrőprogramokat kell indítani, mert a megelőzés mindig olcsóbb.

Az oktatás területén vitát kell folytatni arról, hogy hol kell fellépni a szegregáció ellen. Ahol szükséges, ott más keretet kell biztosítani a cigány gyermekek oktatására, és vissza kell állítani a szakképzési ösztöndíjrendszert. A képv-

tást meg kellene adni, hogy tovább tudjon működni.

Kihangsúlyozta, hogy a kormány olyan intézményeket támogat több millió forinttal, melyek elviekben nincsenek rászorulva.

Az iskolabezárások egyben azt is jelentik, hogy a

Véleménye szerint új szociálpolitikai rendszert, munkahelyteremtő programot kell kialakítani, mert a népesség fogyatkozása az ország lakosságának ma már tíz százalékát kitevő cigányságra is kihat. Szerinte a magyar társadalom-

hogy az erőszakmentes fellépést bárki kisajátítsa és saját politikai céljaira, politikai túlélésére használja fel. Így elutasítja a 2008. szeptember 20-án megrendezésre kerülő demonstrációt is, hiszen az csak azt a célt szolgálja, hogy minél nagyobb legyen a feszültség és elterelje a figyelmet az ország súlyos problémáiról. Sajnálatos, hogy mindehhez a cigányságot is felhasználják eszközként.

A foglalkoztatás területére vonatkozóan hangsúlyozta, hogy a kis- és középvállalkozókat kellene hatékonyan támogatni, hiszen ma ők tudják segíteni a munkanélkülieket. A jelenlegi kormány azonban bebizonyította, hogy alkalmatlan bármilyen munkahelyteremtésre, ami pedig egyértelműen arra utal, hogy a társadalom elszegényedése be fog következni.

Az oktatás területén a Fidesz-kormány volt az, amelyik a roma társadalom mellé állt, és a cigány gyermekek ösztöndíj-pályázati rendszerét nagymértékben támogatta. A jelenlegi kormány ezt a lehetőséget is leszűkítette, elvéve a továbbtanulás lehetőségét több ezer cigány fiatalról. Ugyanakkor az iskola-összevonások, a másik településre való átutazás szintén nagyban hátráltatják a roma családok gyermekeit.

A konferenciát követően került sor a kulturális programra.

A rendezvényen felléptek: *Babai János és a Roma Koktél Show, Söjtöri Vörös Rózsák Táncsoport, Kami és Táncsoportja, Baki CKÖ Táncsoportja, Csokis Tibi, Lajos és Testvérei Hagymányórzó Együttes.*

Az egész napos rendezvény ismerkedési bállal zárult.

Vajda László a délutáni roma kulturális programon.

selő úgy látja, a segélyezési rendszert úgy kell átalakítani, hogy azok kapják, akik valóban rászorulnak, de aki dolgozik, annak a jövedelme különüljön el a segélyektől. A „szocpol” rendszerét is úgy kell átalakítani, hogy a támogatás elosztásában a helyi önkormányzatok és a kisebbségi önkormányzatok valódi jogot kapjanak.

„A még működő iskolákat támogatni kell”

Vígh László országgyűlési képviselő (Fidesz) szerint Zala megye aprófalvas megye. A '60-as, '70-es években a megyében még 250 iskola volt, míg napjainkban az iskolák száma már csak a 110-et éri el. 25 ezer gyermek jár 1–8 osztályig iskolába. Az iskolahálózat teljesen leszűkült, már nem lehet tovább szűkíteni. Ahol még működik iskola, ott minden támoga-

fiatalok nagy része elhagyja azokat a településeket, ahol az iskolák megszűnnek, így ott a népesség is egyre jobban fogyóban van.

„Új szociálpolitikai rendszert kell kialakítani”

Ékes József országgyűlési képviselő (KDNP), az EU Tanács tagja, megemlítette, hogy Farkas Flórián képviselő a közelmúltban az Országgyűlésben felhívta a Miniszterelnök Úr figyelmét arra, hogy ha nem kellőképpen kezelik a cigányság helyzetét Magyarországon, akkor „ami be fog következni, azért Miniszterelnök Úr, Ön lesz a felelős”.

Mondanivalójában észrevételezte, hogy a jelenlegi kormány lebütíti és elszegényíti a társadalmat, és azok kapják a különféle juttatásokat, akik maximálisan támogatják az MSZP-t és az SZDSZ-t.

nak be kellene emelnie a cigányság kulturális értékeit a hungarikumok körébe.

„A kis- és középvállalkozókat kellene hatékonyan támogatni”

Farkas Flórián, a Lungo Drom elnöke beszédét azzal kezdte, hogy a zalaszentgróti szakmai konferencia egyfajta folytatása a szeptember 8-án, Budapesten a Lungo Drom és a Szövetség a Polgári Magyarországért Alapítvány szervezésében megrendezésre került konferenciának, hiszen e konferencia fő területei is az oktatás, a foglalkoztatás, az egészségügy és a lakhatás.

A szeptember 20-ára tervezett budapesti békemenetről szólva elmondta: a Lungo Drom ellenez mindenfajta erőszakot, akárki ellen is irányuljon az. Azonban elutasítja azt,

Egy esztendő a világ végén 4. rész

Az 1967/68-as tanév és cigány hagyománygyűjtés Németfaluban

A Sáfár Sándorral közös gyűjtéseket is felhasználva összeállította Wuscher Anna.

Az egész cigány csoport egy család. Cséplő a nevük. János leszármazottai. Nem használják a Cséplő nevet, csak a hivatalok emlegetik így őket.

Egymást keresztnévükön szólítják. A gyerekek a szülőket és Jánost is. János négy fia vidékről hozott asszonyt.

Hús–huszonöt gyerek származik tőlük. Házasságot nem kötöttek, mégis azt állítják, hogy a nevük Cséplőné.

A családtagok mindegyike testvérnek említi a többieket.

A naplóból kellett kikeresni, hogy valójában ki, kinek a testvére. Közös apa, anya. A napló a tanácsi nyilvántartás alapján készült, mert nem volt születési anyakönyvi kivonatuk.

Feltűnő, hogy nem használnak cigánynevet, bár az ősökre emlékezve, vagy meséikben gyakran emlegetnek régen élt híres cigányokat, cigánynéven. Pl.: férfi nevek: Cserha, Cupa, Bumba, De-dej, Dilo, Gurgula, Bang, Pepu, Khulo, Berbej. Női nevek: Vulyo, Gili, Nana, Her-

mina, Csuli, Lolo, Baska, Csibi, Száli, Arany.

Nem beszélnek cigányul. A falubeliek sem hallottak tőlük cigány szót. Nekem mégis az volt az érzésem, hogy valaki megtiltotta nekik a cigány nyelv használatát, mert amikor mondtam nekik más cigányközösségben gyűjtött mesét, és abban elhangzott egy-két cigány szó, vagy mondat, felcsillant a szemük, mintha értenék, és soha nem kérdezték meg, hogy mit jelent az idézett

mondat és milyen nyelven mondtam.

A Németfaluban töltött egy év alatt nem volt sem esküvő, sem keresztelő, sem temetés, tehát csak a hétköznapiakat láttuk.

Eredeti cigányünnep nincs. Akkor ünnepelnek, amikor a falu lakói, és amikor erre buzdítja őket a csonkahegyháti római katolikus plébános. Vele tartják a kapcsolatot. Rendszeresen nem járnak templomba. Ő kereszteli a gyerekeket. A németfalui cigányok – férfiak – tartották a kapcsolatot a közelben élő cigány csoportokkal. Így a salomváriakkal, de főleg a zalaegerszegiekkel.

Ennek tudtuk be azt az izgalmi állapotot, amit napról napra tapasztaltunk a telep lakóinál. Szerették volna, ha az ő életük is javulna, mint máshol tapasztalták. Pl.: Zalaegerszegen, ahol házakat kaptak, munkát vállaltak, bútorozkodtak.

A németfaluban élők élete az egyik napról a másikra élés.

A mindennapok harca a megélhetésért

Korán reggel ébredtek. Mindenki végezte a saját munkáját, úgy, ahogy az az évek folyamán kialakult. Nem vi-

A fotó bal szélén Cséplő Gyuri. „Róla készült az első cigányokról szóló film. Sajnos Gyuri súlyosan megbetegedett. Szilikózissal, majd TBC-vel kezelték. 23 éves korában meghalt.”

tatkoztak, nem veszekedtek. A fiatalok esténként birkóztak.

Az asszonyok gyógynövényeket gyűjtöttek. Csonka-hegyháton, vagy Salomváron a FÖLDSZÖV felvásárlónak adták el. Egyszer Rozállal és Irmával elmentem gyógynövényt gyűjteni, hogy megtapasztaljam, milyen munka és lássam ismeretüket. Mondhatom nem könnyű. Egész nap földig hajladozni, az összeszedett leveleket, gyökereket lepedőben derekukra kötve cipekedni. Ha megtelt a batyu, egy helyre gyűjtötték. A következő batyuval is idejöttek és idedobták. A növények egy részét megszáritották, bezacsizózták. Betegség esetén használták, télen pedig ajánlották a környék betegeinek. Orvoshoz nem mentek, de a falubeliek jó része sem.

Nagyon sok gyógynövényt ismernek, szednek, és tudják, mire való. Így ajánlják.

Kamilla: mindenféle gyuladásra jó. Megfázás esetén teáját isszák. Férjhez menés előtt álló lányoknak hajmosás utáni öblítésre ajánlják. A szőkék haja arany színben csillog tőle. A barnáknak diólevél teával kell leöblíteni a hajukat. Fényes, sötétben csillogó lesz.

Diólevelet az időseknek magas vérnyomás (fej kipirosodása) ellen ajánlják.

Cickafark: görcsoldó, vizeletszabályozó, visszértágulat ellen.

Zsurló: vizelethajtónak, vesetisztítónak és vérzéscsillapítónak használják.

A közönséges **hársfavirág** köhögéscsillapító. Hatását fokozza néhány szem kukorica.

Útlapu: jó a bőrbajok és kelések ellen.

Bojtorján: Teája vas színű lesz. Vértisztító, epe- és vesekő ellen. Különösen lakodalom után ajánlják.

Csalán: a belső szerveket tisztítja. Szébbé teszi a haját.

Megszünteti a hajhullást és korpásodást.

Vérehulló fecskefű: szemölcs, kökény ellen jó.

A legtöbb gyógynövény-nyel párologtatnak, inhalálnak, belélegzik.

Oláhmentát használnak és ajánlanak bolhaűzőnek.

Egyszerre csak egyféle gyógynövényt szednek, hogy ne kelljen válogatni, de megjegyzik, hogy a bejárt területen milyen növény található nagyobb területeken.

Gombaszedés

Már gyerekkoromban sok gombát ismertem. A gombaszedés élmény, vadászat az ismeretlen helyeken. Németfaluban az asszonyoknak legfontosabb teendője eső után egy-két óra múlva a gombaszedés. Néhányszor én is elkísértem az asszonyokat. Lehetőleg hajnalban.

Észrevettem, hogy az asszonyok felosztották egymás között az erdőrészeket. Mindegyikük a maga területén keresgélt. Talán ki is hagynám a keresgélt szót, mert a gomba telepeket létesít és négy-öt évig, eső után, ugyanazokon a helyeken lehet gombát találni, ezért szinte egyenesen a gombák felé indultak. Nagyon sok gomba termett a közeli erdőben, ezért gyakran kétszer-háromszor fordultak a megtelt kosárral. A gombával óvatosan kell bánni. Nem lehet összenyomogatni, hogy jobban kitöltsék a helyet, mert összetörik.

Milyen gombákat szedtek Németfaluban a cigányok?

Legismertebb és általuk legjobban kedvelt gomba a **vargánya**, amit ők vergányának neveznek. Úgy mondták, hogy ezt a gombát „sajnálják megenni” mert bármennyit találnak, mind el tudják adni. Néhány szemet belőlük megszáritanak, bezacsizóznak. Télen ezzel íze-

sítik a húskételeket. A csiperkét annak ellenére, hogy nagyon sokat látni a mezőn, nem kedvelik. Csak akkor veszik fel, ha a lemezei már barnák, de nem feketék, mert amikor fekete, akkor keserű. Azért kerülgetik szedés helyett, mert félnek a mérges galócától, amivel fiatal korban összecserélhető. Az iskolás korú lányokat az asszonyok magukkal viszik gombát szedni, hogy megismerjék a jó gombákat. A mezőkön szedik a **szegfűgombát**, amit ők csirke gombának neveznek. Levesnek, pörköltnek készítik el és szárítanak is belőle. A falusiaknak is adnak el belőle. A vargánya után legkedveltebb a **nyúl-gomba**, ami hivatalosan **róka-gomba**. Ők is szívesen fogyasztják, de el is adják, hogy zsírt, hagymát és egyéb, főzéshez szükséges dolgokat vásároljanak.

Sok **galambicát**, vagy másképpen galambgombát szednek. Piros, kék és zöld kalapúakat találnak. Szeretik a **kucsmagombát**, de gyakran eladják, hogy pénzhez jussanak. Néha **keserűgombát** is szednek, de csak akkor, ha ezt vásárlás céljára kérik. Nagyon tetszett nekem a **rizike** megnevezés. **Fenyalla.** Azért fenyalla, mert fenyőerdőben terem. Pörköltnek készítik el, és ha van tojásuk, akkor tojásos gombának. Nem szárítják meg, mert keményhúsa miatt lassan száradna. A falubeliek savanyút is készítenek belőle. Ha éppen nem volt zsírkuk, paprikájuk, hagymájuk, akkor a gombákat egyszerűen nyársra húzták, úgy sütötték meg.

Főzni ügyesen főz mindegyik asszony. Sütni azonban csak kétféle ételt tudnak a rakott sparheltben.

1. Krumplis prósza. Ez úgy készül, hogy lereszelik a krumplit, megsózzák. Egy kis tejet adnak hozzá, és szemmérték szerint körülbelül háromszor ke-

vesebb lisztet, mint amennyi a krumpli. Tepsiben az alját és az oldalát ropogósra sütik. Kipróbáltam, ízletes étel.

2. Sütnek kött (kelt) prószt is. Lisztet és élesztőt adnak és lassan tejet adagolnak hozzá. Fakanállal jól megkeverik. Egy óra várakozás után megkel. Ha van, lekvárt tesznek a tetejére kis csomócskákban. Tepsiben az alját és az oldalát ropogósra sütik. Ennek a teteje jobban megpirosodik, mint a krumplisprószaé.

A gombaszedés segíti a családokat, hogy a gyerekeknek ruhát vegyenek a kinőtt helyett.

A férfiak is dolgoznak. Nem henyélnek. Egész nyáron gallyat gyűjtenek az erdőben, hogy az asszonyok tudjanak főzni. A férfiak a közeli falvakban udvarosi munkát vállalnak. Különösen ünnepek előtt fogadják szívesen segítségüket a nagyobb gazdák és a kocsmárosok, ha szállítanivaló akad. Például ha szél vagy vihar után sok gally gyűlt össze, ha többen mennek gyógynövényt gyűjteni és kézzel nehéz lenne hazacipelni, az idősebb Gyuri befogja a lovat a szekérbe. Ő pakolja fel a szállítanivalót, és viszi vagy haza, vagy Csonka-hegyhátra, vagy Salomvárra a felvásárlóhoz. A ló gondozása, jártatása is az ő feladata. Segít Jánosnak a szekérjavításban. Célja nem annyira a segítségadás, hanem a tanulás, hogy a későbbiekben egyedül is boldoguljon a szekér javításával.

Hiedelmek

Nagyon sok oláh cigányok között emlegetett hiedelmet megőriztek a Németfaluban élő cigányok. Ha a súlyos beteget hideg rázza, akkor meggyógyul, mert átugrotta a halál. Ha valaki összevitatkozik a boszorkánnyal, az hét éjszaka megüli a mellét,

nem kap levegőt, és nem tud felébredni sem, hogy segítsen magán.

A boszorkánykirály férfi. Ha valaki böllönködik (ellenkezik) vele, azzal bünteti, hogy megbénítja. Nem tud mozdulni. Ez az állapot csak akkor múlik el róla, ha valaki véletlen bejön abba a helyiségbe, ahol éppen áll. Ha az illető kimegy, a megbénított emberről elmúlik a rontás. Ő is ki tud lépni az ajtón.

A boszorkány olyan, mint a görény. Nem csinál rosszat a szomszédban, hogy ne vegyék észre a szállítását. Tehát akit megrontottak, a rossz-akaróját távolabb kell keresnie.

A kopasz embernek leátkozták a haját. Lehet úgy is, hogy kihúznak egy élő hajszálát, és azt, amikor nem látják mások, elégetik. Közben mondja: „Így tűnjön el minden hajad”. Szerencséje akkor van a megátkozottnak, ha a haj elégetésekor fején van a kalapja. Ezért hordanak a cigány férfiak mindig kalapot.

A boszorkány a kutyával barátságot köt. Ezért nem jelzi, hanem üdvözlí, ha közeledik. Nem így a halált, akit vonyítással jelez.

A rontást meg lehet előzni, ha a levesbe tejföl helyett egy pohárban lisztet vízzel kever össze, és cseppent bele egy pár csepp ecetet.

Rontás ellen legjobb megkenni a bejárati ajtót fokhagymával. A rontást el lehet űzni a Bibliával is, úgy, ha háromszor ugyanott nyílik ki, ha letesszük.

Az asszony, ha megessi a tyúk fejét, az urát börtönbe juttatja.

Szerencsétlenséget hoz, ha a boszorkány fekete macska képében dorombol valakinek az ágyában.

A gyerek nevét keresztelés előtt nem szabad kiejteni, mert a boszorkány vagy kiscseréli csúnya, beteg gyerekre, vagy megátkozza, hogy egész életében sebek borítják az egész testét.

A halott nevét egy évig nem szabad kiejteni, mert

nem tud átmenni a Túlvilágra, és ezért bosszút áll azon, aki őt emlegette.

Ha valaki veszekedés közben „fölhándálja”, hogy ő jött tette azzal, akivel vitatkozik, hamarosan neki lesz szüksége segítségre.

Az összes fémtárgyat el kell ásni a kertben, akkor megszűnik a rontás. A kisfésze meggyógyítja a rontás által szerzett keléseket.

Ha valakinek ellopják a kalapját, hamarosan nagy bajba kerül.

Véletlen közösségformálás

Egy nap levelet kaptunk az Oktatási Minisztérium cégjelzéses borítékában. A postás nem mozdult, amíg el nem olvastuk.

– Baj van?

– Milyen baj lehetne?

– Akkor jó.

Sándor régi barátja, **Bálint Sándor** főosztályvezető írt. Közölte, hogy egy hét múlva szombaton Zalaszöntgróton énekel **Gergely Annával** az Állami Gazdaság kultúrtermében. Nagyon szeretne látni bennünket. Ha nincs messze tőlünk Zalaszöntgrót, jöjjünk el az előadásra, este 8 órakor kezdődik a műsor. Bálint Sándor magyarnóta énekesként rendszeresen járta a vidéket.

Nincs messze, mondta Sándor, csak 25 km. Hanem a közlekedés! Aznap este a falubeli felnőttek jöttek a dolgozók iskolája hetedik osztályába. Sándor nem állhatta meg, hogy el ne mondja a levelet, a meghívást a magyarnóta estére. Ott leszünk, mondta **Keresztes Imre**. Ez az én dolgom, elintézem a menetet. Másnap jött nagy örömmel s közölte minden rendben. Délután 5 órakor itt lesz a teherautó. Le lehet benne ülni a padokra. Az építőipar sofőrje ingyen elvállalta a fuvart. Sándor az egész társaságnak csak annyit mondott: ünneplő ruha és egy szál virág a köszöntéshez.

Szombaton megtelt a teherautó ünneplőruhás em-

berekkel. Virágot is hozott mindenki: egész bokrétát, ahogy ők mondták. Utoljára két cigányember, István és József is felóvakodott. Pislogtak jobbra, balra, hátha leküldi őket valaki. Nem szólt senki. Elfogadták jelenlétüket. Tiszta, rendes ruhában voltak és virágot is hoztak.

Zalaszöntgróton az igazgató állta utunkat a kultúrterem bejáratánál.

– Zártkörű rendezvény lesz a dolgozók részére. Idegeneknek tilos a bemenetel.

– Bálint Sándor, az egyik énekes hívott meg bennünket – szólt Sándor.

– Ki az a Bálint Sándor?

– Az egyik magyarnóta énekes, aki egyébként az Oktatási Minisztérium főosztályvezetője.

Az igazgató elsápadt, miközben megpillantva bennünket jött Bálint Sanyi. Az igazgató eltűnt. Később tudtuk meg, hogy virágért és szavaló gyerekért szalajtott valakit. Bálint Sándor a meleg üdvözlés után betesékelte bennünket és az egyik rendezőt megkérte, szorítson nekünk helyet. Kezdődött a műsor. Bevezetőként az igazgató rögtönzött rövid köszöntőt. Köszöntötte a művészeket és hitet tett a magyarnóta szeretete mellett. Utána az akkori szokás szerint egy kislány üttörőruhában felolvasta, mert nem volt idő megtanulni **Ady Endre**: Dankó Pista című versét, majd átadta a virágot a művészeknek. Az igazgató intett, hogy vigyük mi is a virágokat. Utolsónak a két cigányember maradt köszöntőként. Bálint Sándor rájuk nézett, majd Sándorra, és csak annyit mondott: – Fogadni mertem volna, hogy cigány nélkül te nem jelsz meg.

Nagy élményt jelentett a jelenlévőknek a nótaest. Hazafelé végig énekeltek a Németfaluból jöttek. Hogy mit énekeltek? Természetesen azokat a dalokat, amiket Zalaszöntgróton az este folyamán hallottak.

Befejezésül

Úgy éreztük, hogy az egy esztendő alatt becsülettel el láttuk a feladatunkat. Sok tudást átadtunk és sok néprajzi anyagot gyűjtöttünk. Közelítettük a cigányokat a magyarokhoz és növeltük az önértéket. Tudatosítottuk, hogy a cigány is ember. Ha tanulnak, lassan elfogadják őket a magyar társadalom. Megállapítottuk, hogy az egy évben kevesebb idő jutott a hagyományörzésre, mert az oktatási feladatok nagyon sok időnket elvettek. De itt, akkor, az oktatási feladatok voltak fontosabbak.

Jól éreztük magunkat a Németfaluban töltött esztendőben. Szívesen maradtunk volna. Én is. Sajnos Sándor édesanyja megbetegedett Vácott. Szerettünk volna a közelébe lenni, mert a rossz közlekedés miatt innen csak ritkán mozdulhattunk. 76 éves volt a mama, tehát semmi jót nem várhattunk. Szerződésünknek megfelelően a nyár végén elköszöntünk. Évekig leveleztünk a falu lakóival, a cigányok helyzetéről is ők tájékoztattak bennünket. Elsősorban **Kovács Annuska** küldött hasznos információkat. Például a tanítványaink közül István, József és Gyuri az András-hidai téglagyárban vállalt munkát 16–18 éves korukban, majd a hetvenes évek végén Budapesten munkásszállón laktak és építkezéseken dolgoztak.

Különösen Gyuri keltette fel a hatóságok és a filmesek figyelmét. Amolyan öntudatos „nyüzsgő” fiatal vált belőle. Róla készült az első cigányokról szóló film, valamikor a hetvenes évek végén. A film címe: **Cseplő Gyuri**. Sajnos Gyuri súlyosan megbetegedett. Szilikózissal, majd TBC-vel kezelték. 23 éves korában halt meg.

A telep régi lakói szétszéledtek az országban. Főleg Pesten telepedtek le. Ezután már külön-külön családott alapítva, mindenki maga kereste a boldogulását. – vége –

On án în lume-cără szfărsălă 4. părce

În 1967/68 án dă iskulă sé o foszt sztrînzălă în
Németfalu

Ku Sáfár Sándor unápált sztrînzălă sã ány hăsznălit o sztrînsza uná Wuscher Anna.

Kutotu bájás on salád o foszt. Numilje Cséplő o foszt. Dălă Jánás or foszt toc. Nu hăsznălescse numilje dă Cséplő, csár hivataljurje zísé pã jé ásá.

Pã unápált pã numilje o csámă. Kupiji pã pãrinci sã pã Jánás. Álu Jánás pátru kupilu dă-n szát o áduz cîgánkă.

Daázăs sã sins kupij áré. Nu sz-or kununát, dă dăje áje zísé, kit numije âsz Cséplőné.

În saljád toc áje zísé, kit hăjlántă szorá o frácsilje âj.

Dă în pipáros o trăbujit sză kată áfără, kit sinyé álu sinyé szoră o frácsé âj. Lu unápált tátă sã mămă. Szkrijitură áztă dă în tanács pipáros or făkut, kă nu or ávut pipáros dă áje kă or ánuzskut.

Dă mirát âj kit nu or hăsznălit numé dă bájás, mágă kînd pã há dă mulc or szfătăjit, o în puvăstă átunse în mulc rîndur or szfătăjit dă bájás ku numé dă bájás. Dănu numé dă bájás: Cserha, Cupa, Bumba, Dedej, Dilo, Gurgula, Bang, Pepu, Khulo, Berbej. Numé dă

cîgăns: Vulyo, Gili, Nana, Hermina, Csuli, Lolo, Bas-ka, Csibi, Száli, Arany.

Nu szfătăjescse bájescse. Nyis áje nu or áhuzît dălă jé szfăt dă bájás, sinyé în szát ságyé. Mijé mágă áje o foszt în găngyălă, kit sinyivá nu o lăszăta kit sză szfătăjăszkă bájescse, dăje ám găngyit ásá, kă kînd ám zîsz o puvăstă pã káré în ált lok ám áhuzît, sã întră áje ám zîsz nyiszkej, unu-doj szfăt dă bájás, átunse j-or szturnujit szusz ocsilje, kákînd ár fi prisiput sã nyis o dátă nu or

întribát, kit sé âj szfátu áfe sé ám zîsz sã pã séfel ljimbă ám zîsz.

În ánu sé în Németfalu ám foszt, nu o foszt nyis nuntă, nyis bucsizălă, dă nyis în-grupălă, ásá dănu csár áje ám văzut kum kusztă jé zî dă zî.

Nu áré szărbătaré káré csár álje ár fi. Átunse fásé szărbătaré, kînd sã éje sinyé în szát ságyé, sã kînd áje ljé zísé popá káré âj în csonkahegyhát. Ku jăl cînyé vorbă. Nu umblă tot uvig în biszerikă. Jăl bucsizescse pã kupiji. Dă în nyémetfalusi bájás or cînut vorbă ku éje bájás, káré nu dă părce săgye. Ásá ku salamonvári, dă máj bényé ku zalaegerszegi

Dă áztă o foszt zubunyălă áje, ásá găgyen, sé o foszt zî pã zî în kumpányé. Árfi ávut dăgînd, ki sã álu jé kusztulje ár fi máj bényé, ásá, kum în ált lok or văzut. Dănu: în zalaegerszeg, hungyé or kăpătăt kăs, lukru or ávut, o foszt în kásză sigogye.

Sinyé ságyé în németfalu álor kusztu csár pã o zî, pã hăjlántă.

Csinijălă lu zîljile pãntu kuszt

Gyimnyácă repé sz-or szkulát. Tocîns făse lukru, ásá, kum má dă án, dă án o szuk-tuljita. Nu sză vitatkuze, nu sză szfăgye. Tînări dă szără sză luptă.

Cigánsi or áduánát járbā dā vrázs. Or vindut în csonka-hegyhát o în salomonvár ákulo o kumpārāt szusz FÖLD-SZÖV. Odátā ám mérsz ku Rozá sã ku Irmá szã áduánāny járbā dā vrász, szã vād séfel lukru āj áztā, sã szã vād kum o kunascsé cigánsi pã járbā dā vrázs. Pot szã zík nu āj usarā. Tatā zĩ pĩnā lã pãmĩnt trābujé szã áplikā, sé or ásztrĩnsz uná pã éje in lipi-gyo or pusz, sã pã mirzsuku or lĩgáta sã ása duse. Dákā plĩnā o foszt trásztā átunse pã on lok or áduánát. Sã ku hájlántā trásztā áise or vinyit sã or pusza zsosz. Lu járbā o rĩsz or uszkáta sã in szukul-jéc or pusza. Pã bicsisug or hãsnãlĩt, járná mágá or dát álu éje sinyé pã ákulo or sãzut sã bicsész or foszt. Lá doktor nu or mérsz, sã nyij éje sinyé in szát or kusztát.

Farcse mult vrázs kunascsé, sztrĩnsé sã scsijé káré pã sé āj bun. Ásá dā.

Kamilla: pã totu felurj dā lob bunā āj. Pã frigusát fásé téé sã āje be. Lu fecsi kár szã in mãritā, lu jé pã āje āj bun, kit dāpā lāsãjit szã pujé pã pãr. Sinyé pãr gálbã áré, lu āje ká aar o fi pãruj. Lu fecsi káré pãr bãrnát áré lu jé lu frunzā dā nuk trābujé. O szturluji dā ápā áfelā. Zámā dā nuk lu éje bãtĩrny káré áré szĩnzse nált (kápulé szã rosã-jescsé) pã āje āj bun.

Cickafark: szã tresé zĩr-silje, pisátu fásé pã bun, sã bun āj pã viny.

Zsurló: mult pisát fásé, rãnyilje csisztĩljescsé, ászta szĩnzsilje.

Mákár séfel flaré dā **hárs pã tusálā** āj bun. Máj bényé o fi, ku nyiszkej fir dā kukuruz.

Utlapu: bunā āj pã peljé, sã pã bubarsé.

Bojtorján: dákā fãs téé, ká feré o fi. Csisztĩljescsé szĩnzsilje, fere sã rĩnyilje. Máj bényé dāpā nuntā āj farcsé bun.

Urzikā: Sé jescsé in noj āje csisztĩljescsé. Máj mĩndru o fi pãru. Szã szfãrsescsé szã kádā pãru áfãrā, sã szã kurbászãdászãkã.

Vérehulló fecskefű: dā bubur āj bun.

Ku há máj mult járbā dā vrázs ása fásé, kit lã szã mergã miroszu, o trászé in lont-ru.

Oláhmenta: áztā pã āje bun kit szã trákā puriku.

Pã o dátā csár unu fel sztrĩnsé, kit szã nu trābujé kit szã áljágā, dā āje zĩsé. kit pã álā lok hungyé jé umblā kutā szã áflā dā in trā escse.

Buréc áduánálā

Mult buréc ám kunuskut má dā mik. Áduánálā dā buréc farcsé bun lukru āj, pã áfelā lok umlā omu, hungyé inkā nu o foszt. In szát Némefalu lu cigánsi dā pã plajé āje o foszt há máj mārē lukru, kit szã mergã szã áduñā burécs dā pã pluát on – daā sász. Sã jo ám mérsz ku jé in nyiszkej rĩndurj. Máj bényé repé gymnyácā.

Ám bágát számā, kit cĩgányi sz-on pãrcĩt pãdure lã unápált. Tocĩns pã álu lĩ lok o kutát. Nu āj vorbā bunā āje kit kutát, kã burécu ās fásé o lok sã ákulo inkrescsé pátru-sins ej, sã dāpā plaā tot ákulo szã áflā, pã álā lok, ása cigánsi bás ákulo mirzse, hungyé or szuktuljit. Farcse mult buréc szã áflā in pãdure áztā, pãntu áztā o foszt kĩnd in doj-tri rĩndurj or foszt ku plĩn kusár. Ku buréc ása trābujé szã bãnājászãkã ká ku aā. Nu szlobod szã nyumu-jászã in kusár szã fĩjé máj lok, kã szã zdrubescsé.

Séfel buréc or ásztrĩnsz bājási in Némefalu?

Sé máj bényé or kunuszkut sã máj bényé or plākut buréc, āje **vargánya** o foszt, pã káré jé vergánya or csimát. Ásā or zĩsz, kit jé pã áztā buréc lĩj milā szã mãnĩnsé, kã mākár kit szã áfljé, totu pacse szã vinyé. Nyiszkej fir dā in jé or uszkā sã bágā in szukuljéc. Járnā ku áztā fásé máj bun zámā lu āje mĩnkáré kārā dā in kãrnýé fásé. Csi-perke nu ljé pásé, mágā dā in escse farcsé munt áflā pã rĩt. Csár átunse ljé je szusz, dákā lemezurje inkā bãnā āsz, kã kĩnd má nyãgrā āsz átunse

áfelā āsz ká fere. Pãntu āje merzse máj bényé dāpãrcsé dā jé, kã frikā áré dā buréc mirgosz, kã kĩnd tĩnyér āsz szã árunkā unā. Pã fecsi, káré inkā umblā in iskolā, cigánsi dusé ku jé, dāje kit szã kunascsé káré séfel buréc āsz. Pã rĩt ásztrĩnsé pã **szegfűburéc**, pã káré jé dā puj buréc āl csāmā. Dā zámā sã dā pĩrkét āl fásé, sã uszkā dā in jé. Sã in szát vinyé dā in jé. Dā pã vargánya há máj bun āj **jépurāburéc**, káré ált ása zĩsé **rókaburéc**. Sã jé bényé mãnĩnkā dā in jé dā dāje sã vinyé, kit unturā, sãpā sã ált sé trābujé lã fĩrt szã kumpārā.

Mult **galambica**, o pã ált numé purombburéc ásztrĩnsé. Rosu, vĩnāt sã vergyé kãmãnāk áré pã āje áflā. Ljé plásé dā **kucsmaburéc**, dā dā mult rĩndurj āl vinyé kit szã kãpcse bány. Jescsé kĩnd sã **ámárburéc** ásztrĩnsé, dā csár átunse, dákā sinyivā pã bány seré. Farcse voje mo foszt dā numé dā **rizike. Fenyalla**. Dāje fenalla, kã in pãdure dā brád inkrescsé. Dā pĩrkét fásé, sã dákā áré aā átunse buréc ku aā fásé. Nu ljé uszkā kã farcsé tãré kãrnýé áré sã mult dobā ár fi szã uszkā. Sinyé sãgyé in szát éje sã amãremé fásé dā in je. Dákā nu or ávut unturā, pipãrkā, sãpā, átunse or pusz pã zsár sã ása or fripta.

Szã ferbē farcsé bényé scsije tatā cĩgánkā. Szã kakā numā daā felurj dãmĩnkát o scsut in spurhel.

1. Kumplis prósza. Ásā fã-sé, kit riszilescsé zsosz kãbaji, o szãrā. O cãrā lãpcsi-jé dā lã áztā, sã kum vegyé ku ocs fãjinā, ku tri rĩndurj máj pucĩn kit kãrbaje āj. In tipszije zsosz sã kasztā pã rosu o frizsé. Am fãkuta, bun o foszt.
2. Fásé máj köt(kelt) prósza. Lá fãjinā dā ileszto sã in sét dā lã áztā lãpcsi-jé. Ku májr bényé o fãsz-kãljescsé. Pã o sász szã szkalā bényé. Dákā jescsé pĩszmég, átunse punýé pã csicsije in gãmádā. In

tipszije zsosz sã kasztā pã rosu o frizsé. Lu áztā csicsije máj bényé szã rosájé kákum lu hájlántā.

Áduánálā dā buréc ázsutā kit szã patā szã je lu kupij caljé, kã dānu repé ljé partā áfãrā.

Sã cĩgányi lukrā. Nu āsz pã kasztā. Tatā várā umlā in pãdure szã sztĩngā zsdardā, kit cigánsi szã patā szã ferbē. Cĩgányi nu dā pãrcsé in szács ápu-kā lukru dā hudvár. Máj bényé in nencse lu szãr-bãtaré áré mult lukru lã máj mārē gãzdás sã in krismā, dákā jescsé sé trābujé pã ált lok szã dukā. Dábānu dákā dāpā vĩnt, o plaā mārē trābu-jé szã sztrĩngā zsdardā, dákā máj mulcĩns merzse szã áduñā járbā dā vrázs sã in mĩnā gro ár fi szã ádukā ákászā, máj bãtĩr Gyrurā ápu-kā pã kál in lontru lã kár. Jāl punýé szusz sigogye sã dusé o ákászā, o Csonka-hegyhãtra, o Salamonvãrra, hungyé āl kumpārā. Álu kál szã gondozászãkã, szã umblā sã āje álu-j lukru āj. Áj ázsutā lu Jãnās szã fãkā kãru. Nyis nu dāje ázsutā máj bényé szã ázsucse, dā dāje kit szã in vãcā, kã dákā o trābuji máj sã kĩnvā átunse sã jāl szã scsijé.

Krãgyinā

Farcse mult in trĩ oláh-cigány szfãtãjit krãgyinā or pãzit bãjási sinyé sãgyé in Némefalu. Dákā pã o mārē bicság, zdrĩnsunā frigu, átunse szã vinyikā kã o pãsita pã mar-cse. Dákā sinyivā szã szfã-gyescsé ku buszorkā átunse āje pã sãpcse napcsé o sãgyé pã kasztāj, nu o kãpãtā livi-go, sã nyis nu oscsi szã szã szkalā szusz, kit szã ázsucse pã mágā jāl.

Királu dā buszorkā, cĩgãn āj. Dákā sinyivā szã ákácā ku jāl, átunse ku āje o bĩn-tĩtescsé, kã āl fásé dā nyu-murug, kit szã nu pacse nyis sã mucujászãkã. Áztā csár átunse trásé dā pã jāl, dákā sinyivā vinyé in lontru in āje lok hungyé jāl āj. Dákā sinyivā álā merzse áfãrā, átunse o tresé dā pã omu álā

nyumuruságu. Sã jãl o pacse szã kãlkã áfãrã pã usã áje.

Buszorkã áfelã áj kã görényu. Nu fãrẽ ro ãn cãgã, kit szã nu jeje dãvescsẽ hungyẽ sãgyẽ. Dã áztã pã sinyi o fãsãrit, pã duzmãnuj mãy dã pãrcsẽ trãbujẽ szã kacsẽ.

Álu om fãrdã pãr or zsurãt zsosz pãruj. Pacsẽ sã ásã. kit on fir dã pãr tãrjẽ áfãrã, sã hungyẽ nyime nu vegyẽ o árgyẽ pã pãru áje. Áje zisẽ kãnd árgyẽ „Ásã szã pirgyẽcs totu pãruc”. Átunse árẽ nurok pã sinyẽ or blãszãmãt, dãkã kãnd pãruj áj árgyẽ átunsã kãmãnãk árẽ pã kãp. Pãntu áztã partã bãjãsi tot kãmãnãk pã kãp.

Buszurkãnã ku kãnyilje szã urtãkã. Pãntu áztã nu álãtrã, dã áj dã bunã zuã. Nu ásã pã mort, pã kãrẽ ku urlãt dã dã vescẽ.

Pã fãsãrãlã pacse szã kirilãszkã, dãkã ãn zãmã nu zmĩntĩnã bãgã, dã on kristãrãpã ku fãjinã kivirlescsẽ sã bãgã ãn áztã on pik dã ucĩt.

Dã fãsãrãlã áje áj hã mãy bun, dãkã pã usã o unzse ku áj. Pã fãsãrãlã sã ásã pacse szã kirilãszkã, dãkã pã Biblia ásã punyẽ zsosz ãn tri rĩndurj, kit bãs ákusõ szã dãszcsigã.

Cãgãnkã dãkã o mãnĩnkã kãpu álu gãjinã, átunse pã cãgãnuj or punyẽ ãn csẽmicã.

Nu ádusẽ nurok, dãkã buszurkãnã kãkĩnd mĩcã ár fi ásã ár kĩntã álu ãn sinyivã pãt.

Álu kupilãs numilje nu szlobod szã zĩkã áfãrã ãn nencsẽ lu bucsizãlã, kã átunse buszurkãnã o scsimbã pã urĩt sã pã bicsãg, o lo zsurã, kit ãn tatã kusztus szã fĩjẽ pã jãl zsubrã.

Sinyẽ o murit lu áje numẽ nu szlobod szã zĩkã pã onãn, kã nu pacse szã mergã pã áltã lumẽ, sã pã áje sinyẽ o zĩsz áfãrã numilje, pã áje balã o punyẽ.

Dãkã sinyivã kãnd szã szfãgyescsẽ, átunse szpunyẽ lu hãjlãntã, kit sã sã kit o ázsutãt, átunse, pã nu mult dobã lu jãl o trãbujã ázsutarẽ.

Totu sã ferẽ áj trãbujẽ ãnrãgrupãt ãn gãrd, átunse o rãmãnye blãszãmã. Bãltãgu

mik bunã áj pã áfelã blãszãm dã ãn sã zsubrã áj.

Dãkã lu sinyivã o furãt kãmãnãku, nu pã mult dobã ãn mãrẽ bãj o fi.

Nu ku dãgĩnd fãsẽ unã pã aminy

O zĩãm kãpãtãt o kãrcsijẽ dãlã Oktatãsi Minisztãrium pã kãrcsijẽ álõr formã o foszt. Postãsu nu o mĩrẽsz pĩnã nu any umãrãta.

– Bãj áj?

– Sẽfel bãj ár fi?

– Átunse bẽnyẽ áj.

Álu Sãndõr dã mult urãkuj **Bãlint Sãndõr** fõosztãlyvezetõ o szkrisz. O szkrisz kit dãpã o szãptĩnã, szĩmbãtã, Zalaszentgrõtõn o kĩntã ku **Gergely Anna** az Állami Gazdasãg kultúrtermẽben. Farcsẽ árãve dãgĩnd szã nyẽ vegyẽ pã noj. Dãkã nuj dãpãrcsẽ dã noj Zalaszentgrõt, szã vinyẽnyãkulo szã vigyẽny, dã szãrã lã opt sãszurj szo kizdili. Bãlint Sãndõr ungur kĩncsik kĩntã sã dã mult rĩndurj umblã pã ãn szãcs.

Nu áj dãpãrcsẽ zĩse Sãndõr, csãr 25 kilomẽter áj. Dãbã kãlje! ãn áje szãrã aminy vinyẽ ãn iskulã dã szãrã ãn sãpcsẽ usztãly. Sãndõr nu o putut szã scsejẽ szã nu zĩkã, kit kum or csimãta pã szãrã dã kĩncsik dã ungur. Ákulo ony fi zĩse **Keresztes Imre**. Áztã lukruãmnyõ áj, oj intizi kãlje. Pã áltã zĩ o vinyit ku fãlusijẽ mãrẽ, sã zĩse kutõtu bẽnyẽ áj. Dãpã dãmnyãzã lã sins sãszurjãise o fi kãru. Pacsẽ om szã sãdã zsosz ãn je pã pod. Álu épĩtõpar lukroj ãn sinscsẽ o vãdãlita duszu áztã. Sãndõr lu toc numã áje o zĩsz, kit caljẽ mĩndrã trãbujẽ sã o flarã, kit szã gyejẽãkulo.

Szĩmbãtã plin o foszt kãru ku aminy ãn mĩndru gãtut. Sã flarẽ o ádusz tocĩns, ku o bokrẽta kum jẽ or zĩsz. Lã szfãrĩt sã doj bãjãs szo szkuburãt szusz Stãbãn sã Isfãn. Szã ujtã pã is sã pããkulo kit darã sinyivã jo zĩsẽ kit szã szkubarã zsosz. Nu o szfãtãjit nyime. Orãpukãt kitãkulo

ãsz. ãm caljẽ csiszt or foszt, sã flarẽ or ádusz

Zalaszentgrõtõn igazgatõ nyo sztãt kãlje, hungyẽ ár fi trãbujit szã mĩrẽsẽny ãn lontõr ãn kulturterem

– ãn csisz lukru o fi áztã csãrãlu eje aminy sinyẽãise lukrã. Lu sztrĩin nu szlobod szã vijẽ ãn lontõr.

– Bãlint Sãndõr, sinyẽ kĩntããise, jãl ny-o csimãtãise.

– Sinyi ájãje Bãlint Sãndõr?

– Jãl kĩntã kĩncsik dã ungur, sã dãnu jãl lukrã ãn Oktatãsi Minisztãrium hungyẽ jãl áj fõosztãlyvezetõ.

Omu sz-o fãkut pããlb, kãnd o vãzut, kit Bãlint Sanyi kãnd ny-o vãzut pã noj o vinyit ãn nencsẽnyẽ. Mãy nãpoj any scsut kit pãntu flor sã pãntu kupilãs o mãnãt pã sinyivã. Bãlint Sãndõr nyo csimãt ãn lontõr sã j-o zĩsz lu on om, kit szã fãkã lok lu noj. Sz-o kizdilit szãrã szã kĩncsẽ. Kãnti omu mãrẽ o zĩsz nyiszkej vorbã lu noj. Mulcuve pã jẽ sinyẽ kĩntã sããje o zĩsz, kit kĩncsẽsi dã unurãsz hẽj mãy mĩndõru. Dãpããje o fãtã, kum átunse or szuktuljit o zĩsz o versãlu **Ady Endre**, kã nu j-o foszt dobã szã ãn vãcã dã ãn kãp, pãntu áztã dã ãn pipãros o umãrãt szusz pã Dankõ Pista versu sã dãpããje odãta florije lu sinyẽ kĩntã. Omu mãrẽ o fãkut ku mĩnã kit sã noj szã dãgyẽny florije. Pã szfãsĩt bãjãsi duĩns or rãmãsz szã gyejẽ florije. Bãlint Sãndõr sz-o ujtãt pã jẽ, dãpããje pã Sãndõr sã csãrãtĩtã o zĩsz: – Ás fi zsurãt, kit tu fãrã dã bãjãs nu áj fi vinyitãise.

Farcsẽ bunã o foszt luãje sinyiãkulo or foszt szãrããsztã. Pããkãszã toc kĩntã sinyẽ dã ãn Nẽmetfãlu or vinyit. Kit sã kĩntã? Dãnuãje, sã orãhuzĩt dã szãrã ãn Zalaszentgrõt.

Pã szfãrsĩt

Ásã any szĩmcĩt, kit ãnãnuãztã sããise any foszt, bẽnyẽ any fãkut lukrunyi. Mult scsut any dãt luãlt sã mult felurj any sztĩnsz sã jẽ or

szuktuljit. Mãy prapẽ lãnydusz pã bãjãsi lã ungur, sã jẽ szã pacse szã szĩmcã mãy dã om. Lãny dãt pã s csut, kit sã bãjãsi omãsz. Dãkã or ãnvãcã, átunse ãn sèt lorãpukã pã jẽ unuri. Any scsut, kit ãnãmãpucĩn dobã o rãmãsz pããje kit fãsẽnyãjẽ sã or szuktuljit, mãy mult dobã o mẽrsz pã ãnvãcãlã. Dããise átunse ãnvãcãlã o foszt hã mãy dã zelsõ.

Bẽnyẽ nyẽ any szĩmcãt ãnãnuãztã sããise o trikut. Bẽnyẽ ár fi foszt kit mãy szã rĩmĩnyẽny. Sã jo. Pãkãt kããlu Sãndõr mუმãszã sz-o bicsizsit ãn Vãc. Ás fi anyãvut dãgĩnd, kit mãy ãnprapẽ szã fĩjẽny lã je, kã ro o foszt mẽrszãlã dããise, sã csãr sã csãr any putut szã mĩrẽsẽny pãntuãztã. Dã 76 ájãj re mუმãszã, sã nyimik bun nu any putut gãngyi dã je. Kum pipãrosunyiãj re, pã szfãrsĩt dã vãrã ãn mẽrsz. Mãy mult ãn any szkrisz kãrcsijẽ ãn szãtuãztã, szã scsijẽny kumãsz bãjãsi, sã jẽ dãnu ny-or szkrisz. Mãy mãnti **Kovãcs Annuska** o szkrisz mãy mult dã jẽ. Dã ãnti kupij pã kãrẽ noj any ãnvãcãt Isfãn, Jokã sã Gyurã or lukrãt hungyẽ fãsẽ cĩglã, kãnd or foszt 16–18 dã ej, átunse sã ãn eji dã szãpcsẽzãs szfãrsĩt or mẽrsz ãn Budapest szã lukrẽ, szã fãkã kãs, sããkulo szã kulkã, hungyẽ lukroji.

Mãy bẽnyẽ Gyurã sz-o dãt dã vescẽ lã rĩndẽr sã lããje, sinyẽ fãse formẽ dã aminy. Áfelã om sz-o fãkut dã ãn jãl, sinyẽ tot ãn nencsẽãj. Dã pã jãl or fãkut hã dã zelsõ formẽ, kãrẽ dã bãjãs or fãkut, kĩnvã ãn eji dã sãpcsẽzãs. Lu formẽ numẽ: **Csẽplõ Gyuri**. Pãkãt kã Gyurã farcsẽ ro sz-o bicsizsit. Ku szilikõzis dãpããje ku TBC o foszt lã doktori. O murit kãnd dã daãzã sã dã tri ejãj rã.

ãn kumpãnyi sinyẽ sãgyẽ or mẽrsz pããlt lok, ãn cãrãnyi. Mãy bẽnyẽ ãn Pest or sãzut hẽj mãy mulc. Dãpããztã mã toc or fãkut unu-unu salãd, toc szĩngurã or kutãt lukru, sã bukurijeãlor.

Fordĩtõta: Orsõs Kata

– vẽge –

A Lungo Drom Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetség közleménye

A „Lungo Drom” Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetség Kollégiuma 2008. október 10–12. között tartotta foglalkozását, Lakiteleken.

A Lungo Drom Kollégiumon többek között vendég volt *Balog Zoltán* országgyűlési képviselő, a Magyar Országgyűlés Emberi jogi, kisebbségi, civil- és vallásügyi bizottságának elnöke, aki többek között kiemelte a Fidesz és a Lungo Drom együttműködésének fontosságát, *Sára Sándor* rendező, aki bemutatta 1962-ben készült, a cigányság életéről szóló filmjét, és *Lezsák Sándor*, a Nemzeti Fórum Egyesület elnöke.

Az Kollégiumon kiemelt figyelmet kapott a kormányzat oktatási reformjának a cigányság életére vonatkozó hatása. A Lungo Drom Elnöksége és megyei vezetői tájékoztatást adtak arról, hogy a kormányzat oktatáspolitikájának nevezett országrombolással, több ezer cigány tanuló maradt ki az oktatásból, hiszen a helyi önkormányzatok a diákok útiköltségét finanszírozni nem tudják, az érintett családok pedig munkanélküliek, így ennek költséget átvállalni nem bírják.

A Lungo Drom arra kéri a kormányt, hogy haladéktalanul tegyen lépéseket annak érdekében, hogy a rászoruló is eljussanak az oktatási intézményekbe, ugyanis reális veszélye van annak, hogy a cigány analfabétizmus vidéken – ahol a cigányság 90%-a él – újratermelődik. Az analfabétizmus újratermelődésével pedig még tovább erősödik a cigányság egyébként is meglévő és immáron tartós-nak mondható nyomora. Ezért a kialakult helyzetért a kormányzat, és személyesen *Gyurcsány Ferenc* a felelős.

Szolnok, 2008. október 12.

Farkas Flórián elnök
„Lungo Drom” Országos Cigány Érdekvédelmi
és Polgári Szövetség

ELŐZETES

Háromnapos hétvégi program keretében került sor a Lungo Drom Kollégium soron következő foglalkozására 2008. október 10–12. között.

Péntek délután 15.00 órától várták az érkezőket a Lakiteleki Népfőiskolára. A délután folyamán *Prohászka Ottokár* katolikus püspök születésének 150. évfordulója alkalmából szoboravató ünnepséget tartottak a Keresztény Panteonban. Majd *Balog Zoltán* országgyűlési képviselő, az Emberi jogi, kisebbségi, civil- és vallásügyi bizottság elnöke tartott előadást.

Szombat délelőtt *Sára Sándor* filmes műhelyébe látogathattak el a vendégek, majd *Lezsák Sándor, a Nemzeti*

Fórum elnöke tartott rendhagyó történelemórát. A délután folyamán *Farkas Flórián* a kormányzat oktatási reformjának a cigányság életére vonatkozó hatásáról beszélt. Az este folyamán a Lungo Drom Elnökségi tagjai és megyei vezetői az országjárás során tapasztaltakról számoltak be.

A vasárnap reggeli szentmise után pályázati tapasztalatokról, lehetőségekről hallhattak tájékoztatást a jelenlévők, majd *Farkas Flórián* számolt be országjáró tapasztalatairól.

A háromnapos rendezvényről bővebben következő számunkban olvashatnak.

FELHÍVÁS

Tájékoztatjuk Kedves Olvasóinkat, hogy Szerkesztőségünk telefonszáma és fax száma, valamint e-mail címe megváltozott:

Telefon: 06-56/420-110 – Fax: 06-56/514-331

E-mail: otka77@citromail.hu

Tanuljunk cigányul!

Új rovatunkban azoknak szeretnénk kedvezni, akik még nem tudnak, de szeretnének megtanulni cigányul. Terveink szerint a sorozat végére alapfokon elsajátítható lesz a nyelv. Észrevételeiket, javaslataikat Szerkesztőségünk címére várjuk.

E familija

Ande amari familija but zhene sam. Me mura romnyasa thaj amare trine shavorenca beshav kethane andej Budapeshta. Muri romnyi bushol e Erika. Voj pechoski-j, de aba dulmut andej Budapeshta trajol. E Erika andej Budapeshta phirdas ande shkola, kathe sityilas. Ame kathe maladyilam anglunovar. Voj jekha bara boltaki sherunyica-j. Me bushuvav o Feri thaj ginadyari som ande jekh fabrika.

Siame trin shavore, duj sheja thaj jekh shavoro. Muri cini shej e Tina, muri bari shej e Timi thaj muro shavoro pale o Laci bushon. Le sheja aba andej shkola phiren. E cini ande teluni shkola, e bari ande mashkarutni shkola sityon. Von kamen te phiren andej shkola, lashes sityon. O Laci inke cino-j, voj inke andej ovodi phirel. Voj chi kamel te phirel kothe, aba andej shkola kamel te phirel le bare shejanca.

Mura romnyako dad thaj laki dej vi akanak ando Pecho beshen. Mura romnyako dad o Peter, thaj mura romnyaki dej e Rozi bushon. Von chi keren butyi, ke von phure-j aba. Sile jekh baro thaj shukar kher. Kothe si amare shavore sako milajine. Vi jekh kotor phuv sile thaj kothe bararen zelenyimata. Mura romnyako phral, o Karchi chi kerel butyi, voj akanak bibutyako-j. Najles butyi, ke phandas e fabrika,kaj voj butyi kerdas. Akanak voj butyi rodel. Numa leski romnyi, e Marika kerel butyi, voj khera uzharel, uzharica-j. Sile duj shavore, jekh shej thaj jekh shavoro. Le shavore bushon e Liza thaj o Lajosh. Mura romnyako phral thaj leski familija ando Pecho beshel.

Man duj phrala si. Jekh pheny thaj jekh phral. Mura phenyako anav e Kati si. Voj sityarica-j ande jekh mashkarutni shkola, ande Segedo. Matematika thaj fizika sityarel. Sila rom, voj Daniel bushol. Vi voj sityari-j andej mashkarutni shkola. Voj historija thaj gramatika sityarel. Vi len si jekh shejori, e Kitti. Muro phral o Bela bushol. Voj sastyari-j andel nasvalengo kher. Voj kothe le nasvale manushen sastyarel, le manushengo jilo sastyarel. Voj jilesko sastyari-j. Vi leski romnyi andel nasvalengo kher kerel butyi. Mure phraleski piramnyi e Adel bushol. Voj grizharica-j. Von kethane keren butyi ande jekh klasso. Vi von andej Budapeshta beshen. Inke najle shavore.

Muro dad thaj muri dej ande Cegledo beshen, von cegledoske-j. Muri dej inke butyi kerel, sila jekh cini bolta thaj kothe bikinél manro, guglo, paji, mas thaj zelenyimata. Muro dad butivar zhutisarel lake andej butyi. Voj ingrel lake andej bolta le ahora. Von bushon o Tamash thaj e Zhoka.

A család

A családukban sokan vagyunk. Én a feleségemmel és a három gyerekünkkel élek együtt Budapesten. A feleségemet Erikának hívják. Ő pécsi, de már régóta Budapesten él. Erika Budapestre járt iskolába, itt tanult. Mi itt találkoztunk először. Ő egy nagy bolt vezetője. Engem Ferinek hívnak és könyvelő vagyok egy gyárban.

Három gyerekünk van, két lány és egy fiú. A kislányomat Tinának, a nagylányomat Timinek, a kisfiamat pedig Lacinak hívják. A lányok már iskolába járnak. A kicsi általános iskolában, a nagy középiskolában tanul. Ők szeretnek iskolába járni, jól tanulnak. Laci még kicsi, ő még óvodába jár. Nem szeret odajárni, ő már iskolába akar járni a nagylányokkal.

A feleségem apja és anyja most is Pécsen lakik. A feleségem édesapját Péternek, az édesanyját Rozinak hívják. Ők nem dolgoznak, mert öregek már. Van egy nagy és szép házuk, ott vannak a gyerekeink minden nyáron. Van egy darab földjük is, és ott zöldségeket termelnek. A feleségem bátyja, Karcsi most nem dolgozik, ő most munkanélküli. Nincs munkája, mert bezárták a gyárat, ahol dolgozott. Most munkát keres. Csak a felesége, Marika dolgozik, házakat takarít, takarítónő. Két gyerekük van, egy lány és egy fiú. A gyerekeket Lizának és Lajosnak hívják. A feleségem bátyja és a családja Pécsen lakik.

Nekem két testvérem van, egy lány és egy fiú. A húgom neve Kati. Ő tanárnő egy középiskolában, Szegeden. Matematikát és fizikát tanít. Van férje, őt Dánielnek hívják. Ő is tanár a középiskolában. Történelmet és nyelvtant tanít. Nekik is van egy lányuk, Kitti. Az öcsémet Bélának hívják. Ő orvos a kórházban. Ő ott a beteg embereket gyógyítja, a beteg szívét. Ő szívgyógyász. Az öcsém menyasszonyát Adélnak hívják. Ő is a kórházban dolgozik. Ő ápolónő. Ők együtt dolgoznak egy osztályon. Ők is Budapesten laknak, még nincs gyerekük.

A szüleim Cegléden laknak, ők ceglédiek. Édesanyám még dolgozik. Van egy kis boltja és ott kenyeret, cukrot, vizet, húst és zöldségeket árul. Édesapám sokat segít neki a munkában. Ő viszi neki az árukat a boltba. Őket Tamásnak és Zsóknak hívják.

Szavak:

but zhene–sokan
pechosko, -i, -e–pécsi
trajol–él
anglunovar–először
sherunyica–vezetőnő
ginadyari–könyvelő
teluni shkola–
általános iskola
mashkarutni
shkola–középiskola
ovodi (nn)–óvoda
kotor–darab
phuv (nn)–föld
bararel–nevel
zelenyimata–zöldség

uzharica–
takarítónő
historija–
történelem
gramatika–nyelvtan
nasvalengo kher–
kórház
sastyarel–gyógyít
sastyari–orvos
grizharica–ápolónő
piramnyi–
menyasszony
zhutisarel–segít
katharutno, -i, -e–
hová valósi?

zelenyimata–zöldség

Nyelvtan:

51. Valahová valósi

A valahová valósi kifejezést úgy képezzük, hogy a helységnevet birtokos esetben tesszük. Olyan, mintha azt mondanánk, hogy annak a bizonyos helységnek a birtoka lenne. Ez persze így nem igaz, de a helységnévből így tudunk leegyszerűbben melléknevet alkotni.

Pl.: Cegléd – Cegledo. A Cegléd szó birtokos esete *cegledosko, -i, -e*.

52. A nélküliség kifejezése

A valaminek a nélkülisége az valaminek, illetve valakinek a jellemzője, tehát jelző. A főnevekből nélküliséget kifejező jelzőt az előzőhöz hasonlóan úgy képzünk, hogy a főnevet birtokos esetben tesszük.

Pl.: munka – butyi. A birtokos esete: **butyako, -i, -e**. Ha elé tesszük a nélküliség jelét, a **bi-** fosztóképzőt, akkor megkapjuk a munkánélküli szót, **bibutyko, -i, -e**.

Gyakorlatok:

Fordítsuk le a következő mondatokat cigány nyelvre:

A barátnőm debreceni. A kocsí nélküli emberek busszal és gyalog járnak. A bátyád is Budapesten él, de ő nem budapesti. A férjed kocsijával megyünk szombaton mi is dolgozni. Veletek sem találkoztunk még az iskola udvarán.

(Részlet Géczy József „Shukar romani shib” című jegyzetéből)

Pályázat a 2008. évi kisebbségi koordinációs és intervenciós keret igénybevételére

A Miniszterelnöki Hivatal Kisebbség- és Nemzetpolitikáért Felelős Szakállamtitkársága pályázatot hirdet a Magyar Köztársaság 2008. évi költségvetéséről szóló 2007. évi CLXIX. törvényben (a továbbiakban: költségvetési törvény) szereplő

„Kisebbségi koordinációs és intervenciós keret” 2008. évi felhasználására.

A támogatás célja: Az előirányzat elsősorban a kisebbségi nonprofit szervezetek, intézmények, kisebbségi önkormányzatok önhibán kívüli működési zavarainak elhárítására használható fel.

Pályázatot nyújthatnak be magyarországi

- kisebbségi oktatási, kulturális és tudományos intézmények,
- kisebbségi önkormányzatok,
- kisebbségi társadalmi szervezetek (kivéve: biztosító egyesületek, pártok, munkáltatói/munkavállalói érdekképviselői szervek),
- kisebbségi feladatokat ellátó (helyi) önkormányzatok, intézmények, alapítványok, közalapítványok, polgári jogi társaságok, közkereseti társaságok, közhasznú társaságok, nonprofit gazdasági társaságok és egyházi szervezetek.

A pályázat leadási határideje: 2008. november 15.

Európai Néppárt EP gyakornoki programja roma fiataloknak (2007. szeptember–2009. május)

Az Európai Néppárt – Járóka Livia európai parlamenti képviselő és a Robert Schumann Alapítvány támogatásával – pályázatot ír ki roma fiatalok számára **európai parlamenti gyakornoki és médiagyakornoki pozíciókra** 2007 szeptemberétől 2009 májusáig terjedő időszakra.

A gyakornoki program elsődleges **célja**, egy jól képzett, széles európai látókörrrel rendelkező roma elit létrejöttének a támogatása, mely tényleges tudással rendelkezik az EU politikai folyamatairól és intézményi rendszeréről.

Pályázati feltételek:

- EU vagy társult ország állampolgára,
- korhatár: 20–35 év,
- felsőfokú egyetemi/főiskolai tanulmányok folyamatban,
- jó angol nyelvtudás,
- roma közéleti tevékenység.

A gyakornoki program időtartama két hónap. A gyakornokság összes költségét a program fedezi, ezenkívül a gyakornokok 1000 euró fizetést kapnak havonta.

Feladatok:

Elsődleges célkitűzés a gyakornokok megismertetése az európai politikai folyamatok működési mechanizmusával, különösen az Európai Parlament szervezeti felépítésével és működési struktúrájával, és az európai roma önszerveződés aktív

szereplőjévé válásuknak elősegítése. A médiagyakornoki program célja, hogy az Európai Parlament munkájának átláthatósága, az objektív tájékoztatás érdekében egyre több újságíró szerezzen az Európai Parlamentben szakmai tapasztalatokat. A gyakornokok aktívan részt vesznek a néppárti európai parlamenti képviselők irodájának munkájában.

Jelentkezéshez szükséges:

- angol nyelvű önéletrajz,
- angol nyelvű motivációs levél, amelyben a pályázó leírja, hogy a gyakornoki program keretében milyen területeken szeretné tudását fejleszteni, azt milyen módon szeretné hasznosítani további pályáján, és melyben vázolja saját roma közösségében végzett eddigi tevékenységeit és terveit,
- egyetemi/főiskolai oklevél vagy tanulói jogviszonyt igazoló okirat, nyelvismeretet igazoló bizonyítványok,
- ajánlólevél (egyetemi tanári vagy munkáltatói).

Jelentkezési határidő:

folyamatos (kériki feltüntetni a pályázó számára legmegfelelőbb időszakokat 2007. szeptember–2009. májusig terjedő időszakban).

Jelentkezni lehet postai úton levélben a következő címen:

European Parliament Bat. Altiero Spinelli 12E253 (Office of Livia Járóka) 60, rue Wiertz 1047 Brussel Belgium.

Önkéntes munka Európában roma/cigány fiataloknak

A Roma Gadjo Párbeszéd az Önkéntes Szolgálaton Keresztül nemzetközi önkéntes szervezet keretében cigány fiatalok számára nyílik **lehetőség önkéntes munkát vállalni Európa több országában**. Az önkéntes munkán keresztül a fiatalok nemcsak hasznos tapasztalatokat gyűjthetnek, hanem önként és saját vállalkásból megismerkedhetnek társadalmunk kihívásaival, szolidaritást vállalhatnak nemzeti kisebbségekkel.

Kiket várnak az önkéntes programba?

Olyan 18–30 év közötti fiatalok jelentkezését várják,

- akik Nyugat- és Közép-Kelet Európában szeretnének önkéntes munkát vállalni,
- akik nem riadnak vissza a munkától, a kihívásoktól,
- akik szeretnének megismerni más kultúrákat, embereket,
- akik meg akarnak tanulni egy másik, idegen nyelvet, vagy akár többet is,
- akik egy multikulturális csapat tagjai akarnak lenni.

A pályázat leírása:

Az önkéntes tevékenységek a legkülönbözőbbek: sérült és egészséges gyermekekkel, felnőttekkel, hátrányos helyzetű fiatalokkal éppúgy lehet foglalkozni, mint idősekkel, szociálisan rászorultakkal, betegekkel, hajléktalanokkal, kisebbségben élőkkel, emellett környezetvédelmi és régészeti tevékenységgel kapcsolatos munkára is van lehetőség.

Mely országokban lehet önkéntes munkát vállalni?

A program keretében **az alábbi országokban lehet önkéntes munkát vállalni:** Olaszország, Franciaország, Németország, Dánia, Csehország, Szlovákia, Románia, Ukrajna (Kárpátalja), Albánia.

Mit biztosít a program az önkéntesek részére?

Az önkéntes munka időszakában utazási költséget, teljes ellátást (szállás és étkezés), mindenre kiterjedő biztosítást, nyelvtanulási lehetőséget.

Mikor indul a program, mikor lehet jelentkezni az önkéntes munkára?

A program folyamatosan, egész évben működik. Az önkéntes munka időszaka országonként változó, erről személyesen vagy telefonon adnak felvilágosítást. A jelentkezéseket folyamatosan fogadják. A jelentkezés nem jelenti automatikusan a szolgálati munka elnyerését.

Elérhetőségek:

Országos Cigány Önkormányzat; 1074 Budapest VII., Dohány u. 76.; telefon: (06) 20 519-1006;
e-mail: romaonkenteselek@freemail.hu. A program koordinátora: Lakatos György.

Részvétnyilatkozat

Megdöbbenve értesültünk a 2008. október 6-án délelőtt Monorierdőnél történt vonatkatasztrófáról, amelynek következtében többen megsérültek, és négyen elhunytak.

A Lungo Drom szerkesztősége ezúton részvétét fejezi ki mindazok hozzátartozói számára, akik a Monorierdőnél bekövetkezett vonatszerencsétlenségben életüket veszítették.

Szolnok, 2008. október 7.

A Szerkesztőség

*„Én már alszom, zúgó lomb alatt,
Óh ne zavarj meg édes álmomat.
Borulj a síromra halkán, csendesen,
Ne félj, nekem már úgysem fáj semmi sem.”*

Közlemény

A „Lungo Drom” Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetség Elnöksége kikéri magának a magyarországi kisebbségek nevében, hogy Gyurcsány Ferenc miniszterelnök a nemzeti csúcsra nem hívta meg a magyarországi kisebbségek képviselőit, azt üzenve ezáltal, hogy ők nem a nemzet részei.

Szolnok, 2008. október 19.

A „Lungo Drom” Országos Cigány Érdekvédelmi
és Polgári Szövetség Elnöksége nevében:
Farkas Flórián
elnök

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot

..... példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe:

.....

Előfizetési díj
egy évre: 3000,- Ft,
fél évre: 1500,- Ft,
negyedévre: 750,- Ft

*A megrendelőlapot és az előfizetési díjat
a szerkesztőség címére kérjük eljuttatni:*

5001 Szolnok, Pf.: 77
Telefon:
(06) 56/420-110

*Előfizethető rózsaszínű
postai utalványon.*

FELHÍVÁS

Fotó:
Halász
Katalin

minden segítséget örömmel fogad: kinőtt ruhákat, cipőket, megunt játékokat, tartós élelmiszereket.

Cím: Rózsa Rozália,
Tiszaadony, Petőfi út 4. 4833.
Rózsa Rozália telefonszáma szerkesztőségünkötől elkérhető.

A Szerkesztőség

A tisztaadonyi Rózsa Rozália 7 gyermek édesanyja, kettő közülük súlyos beteg. Nagyon nehéz anyagi körülmények között élnek, sokat nélkülöznek. Kérjük mindazokat, akik megtehetik, segítsenek a családon. Rózsa Rozália

Antidiszkriminációs Ügyfélszolgálati Hálózat

A hálózatban részt vevő ügyvédek

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Dr. Kiss Éva
3527 Miskolc,
Széchenyi út 35.
Tel: 06 (46) 354-811

Dr. Főnyedi Béla
3980 Sátoraljaújhely,
Kossuth tér 5.
Tel: 06 (47) 322-955

Bács-Kiskun megye

Dr. Szente Zsolt
6400 Kiskunhalas, Tó u. 36.
Tel: 06 (77) 428-064, 423-612
Fax: 06 (77) 428-064

Baranya megye

Dr. Olt György
7700 Mohács, Kossuth u 51.
Tel: 06 (69) 510-315

Békés megye

Dr. Lipták András
5540 Szarvas.
Arató Pál u. 1/1.
Tel: 06 (66) 216-004

Csongrád megye

Dr. Simonné
Dr. Báron Zsuzsanna
6930 Makó,
Kálvária u. 94.
Tel: 06 (62) 219-015

Fejér megye

Dr. Dobai Lajos
8000 Székesfehérvár,
Börgyár út 2.
Tel: 06 (22) 313-463

Győr-Moson-Sopron megye

Dr. Karcagi-Mészáros Zsolt
9023 Győr, Hunyadi u. 13.
Tel./Fax: 06 (96) 442-968

Heves megye

Dr. Keindlné
Dr. Patyi Zsuzsanna
3360 Heves, Arany J. út 15.
Tel: 06 (36) 545-155

Hajdú-Bihar megye

Dr. Czakó Marianna
4031 Debrecen,
Kishegyesi út 38. fsz.
Tel: 06 (52) 541-657, 541-658
Mobil: 06-20/384-3853

Komárom-Esztergom megye

Dr. Kiss Juhász István
2800 Tatabánya,
Ságvári E. u. 15.
Tel: 06 (34) 323-185

Pest megye

Dr. Lázók Tibor
Dr. Várhelyi W. Péter
Budapest VII. ker.
Dohány u. 76. (OCÖ)
Tel.: 06-1-322-8903/115 mellék

Dr. Molnár Iván
2740 Abony,
Kossuth tér 1.
Tel: 06 (53) 360-135,
360-136/106 mellék
Fax: 06 (53) 360-064

Somogy megye

Dr. Kócsó József
7400 Kaposvár,
Szent Imre u. 14. 1/8.
Tel: 06 (82) 413-906

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

Dr. Lőkös Eleonóra
4400 Nyíregyháza,
Hősök tere 9.
Tel: 06 (42) 407-468

Dr. Ferenczy Róbert
4600 Kisvárd,
Szent László út 57.
Tel: 06 (45) 421-523

Jász-Nagykun-Szolnok megye

Dr. Fancsali Ágnes
5000 Szolnok, Szapáry út 19.
Tel: 06 (56) 420-110

Tolna megye

Dr. Sümegi Helga
7090 Tamási, Rácvölgy 7.
Tel: 06 (74) 474-977
Fax: 06 (74) 570-110

Nógrád megye

Dr. Farkas Imre
2660 Balassagyarmat,
Rákóczi fejedelem u 18.
Tel: 06 (35) 505-995
Fax: 06 (35) 300-782

Veszprém megye

Dr. Harcos Gábor
8200 Veszprém,
Szabadság tér 15.
Tel: 06 (88) 329-489

Zala megye

Dr. Németh Györgyi
8800 Nagykanizsa
Teleki u. 14.
Tel: 06 (93) 312-749

Vas megye

Dr. Kabay Gábor
9700 Szombathely,
Óperint u. 1.

Takár Emőke alkotásai

